

هشدار امام!

«...دعواهای ما دعوایی نیست که برای خدا باشد»

... همه ما از گوشمان بیرون کنیم که دعوی ما

برای خدا است ما برای مصالح اسلامی دعا

می کنیم ... دعوی من و شما و همه کسانی که

دعوا می کنند همه برای خودشان است...»

امام خمینی (ره) - صحیفه امام، جلد ۱۴ صفحه ۴۷۹

سپاسی. اجتهادی. فرهنگی

سال سی و سوم / شماره ۵
شماره مسلسل ۱۳۲۸
نیمه اول خرداد ماه ۱۳۹۱

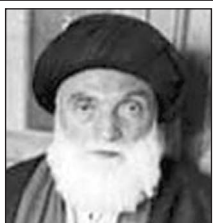
۳۰۰ تومان

حضرت آیت الله

بروجردی و تقریب بین

مذاهب اسلامی

استاد سید هادی خسروشاهی

دبیر کل حزب الله لبنان:

طرح «اسرائیل بزرگ»

به دست مقاومت

منتفی شد

دکتر لاریجانی:

امروز به روش

اعتدال نیاز داریم

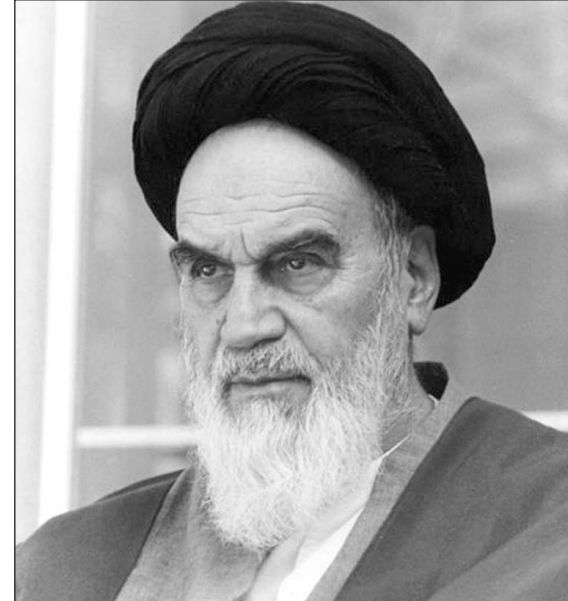

دکتر شیخ الاسلام:

عناصر پایه ای بیداری

اسلامی متأثر از اندیشه های

امام خمینی (ره) است

راهکارهای احیای حقوق ملت

فلسطین از منظر امام خمینی (ره)

۳ صفحه

آیت الله قربانی نماینده ولی فقیه در گیلان:

شخصیت علمی و عرفانی آیت الله بهجت

بهترین الگو برای روحانیان است

تاریخ مهد پرورش فرهیختگان و علمای بنام بود، گفت: بزرگان دینی و فرهنگی بسیاری در نقاط مختلف کشور به ویژه گیلان وجود دارد که متأسفانه این شخصیت های بزرگ علمی آن گونه که شأن آنها بود به مردم شناسانده نشده اند. آیت الله قربانی، حضرت آیت الله بهجت (ره) را شخصیتی متعلق به دنیای اسلام دانست و بیان داشت: این مرجع تقلید جهان تنها مربوط به یک استان، کشور و منطقه ای نیست بلکه ایشان متعلق به جهان اسلام بود.

وی با تأکید بر این که جامعه امروز ما به ویژه نسل جوان نیازمند شناخت بیشتری از شخصیت حضرت آیت الله بهجت (ره) است، افزود: باید اثرات علمی و مقامات عرفانی این فقیه عالی قدر بیشتر در اختیار جامعه قرار گیرد.

وی، با اشاره به این که حضرت آیت الله بهجت (ره) عبد صالح خداوند بود، تصریح کرد: همه اعمال و رفتار این عالم برجسته برای رضای پروردگار خویش بود و حتی یک لحظه نیز از نام خداوند غافل نبود.

نماینده مردم گیلان در مجلس خبرگان رهبری، سیره علمی و اخلاقی حضرت آیت الله بهجت را بهترین الگو برای مؤمنان دانست و خاطرنشان کرد: آثار این عالم برجسته جهان اسلام می تواند چراغ هدایت همه انسان ها به ویژه نسل جوان جامعه برای عبور از مسیر های سخت زندگی باشد.

خبرگزاری رسا - نماینده ولی فقیه در گیلان، شخصیت علمی و عرفانی آیت الله بهجت (ره) را بهترین الگو برای طلاب و روحانیان دانست و خاطرنشان کرد: باید اندیشه های این عالم وارسته در جهان اسلام تبیین و ترویج شود. آیت الله زین العابدین قربانی، نماینده ولی فقیه در گیلان، در دیدار اعضای ستاد برگزاری سالگرد ارتحال آیت الله بهجت (ره) در رشت، به نقش علما در طول تاریخ اشاره کرد و گفت: انسان با دیدن یک عالم به یاد خدا می افتد.

وی، حضرت آیت الله بهجت (ره) را شخصیتی بی نظیر در تاریخ اسلام معرفی کرد و افزود: عالم برجسته ای همچون آیت الله بهجت (ره) یک انسان جامع و کامل به تمام معنا بودند که برای همه ادوار می تواند الگو قرار گیرد.

نماینده ولی فقیه در گیلان، شخصیت علمی و عرفانی آیت الله بهجت (ره) را بهترین الگو برای طلاب و روحانیان دانست و خاطرنشان کرد: باید بیشتر اندیشه های این عالم وارسته در جهان اسلام تبیین و ترویج شود.

آیت الله قربانی به جایگاه علمی و عرفانی حضرت آیت الله بهجت (ره) اشاره کرد و گفت: حوزه های علمیه باید بیشتر از آثار و سیره عملی این عالم فقیه در جهت پرورش طلاب مهذب و عالم بهره گیرند. امام جمعه رشت با اشاره به این که گیلان در طول

حجت الاسلام والمسلمین محمدعلی خسروی:

حفظ نظام، صیانت از همه ارزش های الهی و انسانی است

صادر نمی شود جز از کُل اولیاء الله و امروز بزرگان ما افتخارشان این است که بر آن شرح بنویسند. امیدوارم روزی مصباح الهدایه حضرت امام و خطبه حضرت زهرا (س) در حوزه علمیه متن درسی باشد و همراه با ابراز علاقه و به جای شعارهای احساسی به عمق معنا و معارف آن توجه کنیم.

حجت الاسلام والمسلمین خسروی ادامه داد: تا موقعی که انسان فقط تمایلات و منافع خود و اطرافیان را می بیند، هرگز نخواهد توانست به اهداف بلند الهی و منافع ملی بیندیشد. اگر بتوانیم خود را نبیین و تعلقات را کنار بگذاریم آنچنان که امام بود، راه درست اخلاق اسلامی را پیموده ایم. امام حفظ حرم چنین اندیشه و نظام اخلاقی را از اوجب واجبات می دانستند و هر جا که این حرم شکسته می شد کوچک ترین مجامله ای نمی کردند.

وقتی شخصیتی مثل مرحوم فخرالدین حجازی برخاست از امام تعریف فوق العاده ای کرد امام برافروخته شد. آیت الله مشکینی رئیس مجلس خبرگان و استاد اخلاق سخنی درباره امام با جملاتی تا حدودی مبالغه آمیز گفتند که امام ملاحظه او را هم نکرد، برافروخته شد و ایشان و همه را از این روش باز داشتند. چرا؟ چون نظام ما از همین جاها آسیب می بیند. نظام ما نظام اخلاقی است. نظامی است که همه باید فقط خداوند را مسبب اسباب و یگانه مؤثر واقعی در عالم وجود بدانند. امام احساس می کرد اگر برخورد نکند و این شیوه یعنی تعریف از بزرگان و مسئولان در کشور باب شود، به تدریج در آینده به همین مقدار بسنده نخواهد شد و چه بسا راه تملق باز شود و نظام اخلاقی اسلام آسیب ببیند.

حجت الاسلام و المسلمین محمدعلی خسروی معاون پژوهشی موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) گفت: انسان در اثر غفلت و تبلیغات شیطانی راه را گم می کند. انسان ذاتاً می داند دروغ بد و ظلم زشت و احسان خوب است، اما به جایی می رسد که می گوید دروغ هم جاهایی جایز بلکه واجب است! مثلاً حفظ نظام از اوجب واجبات است و برای حفظ نظام چه اشکالی دارد دروغ هم بگوییم! اولاً این جمله به این شکل از حضرت امام (ره) نیامده است، ایشان اهتمام به اسلام را از اوجب واجبات می دانند. البته شاید بتوان از مجموع بیانات امام چنین برداشتی را کرد. در این صورت معنایش این است که حفاظت از یک نظام دینی که ارزش هایی چون راستی، درستی، حق گوئی، مبارزه با ظلم و فساد، اجرای عدالت و پاکی در آن حاکم است، حفظ آن حفظ همه ارزش های الهی و انسانی است و این قطعاً از اوجب واجبات است. دروغ و ریا نه فقط چنین نظامی را تقویت نمی کند که به شدت آن را تضعیف هم خواهد کرد.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی و خبری جماران، وی در همایش بین المللی امام خمینی (ره) و تعلیم و تربیت اسلامی افزود: امام (ره) تمامی تلاشش را از روز اول برای تربیت و ساختن انسان ها کرد. امام بیش از آنکه در موضوع فقه و اصول کتاب بنویسند، در اخلاق نوشتند.

در ۲۶ سالگی کتاب شرح دعای سحر را به رشته تحریر درآوردند و در ۲۷ سالگی کتابی به نام «مصباح الهدایه الی الخلافة و الولاة» نوشتند که درباره آن مرحوم علامه آشتیانی می گوید چنین کلماتی از کسی

این چند کتاب

ترجمه مربوط به بعد از این حوادث بوده است. در مقدمه ذکر شده است: برای ما جای تردید نیست که اسلام با قدرت و نفوذ طبیعی خود بالاخره بر اورنگ حکمرانی جهان خواهد نشست.

ضمن اینکه در قسمت "سخن مترجم" کتاب تحلیلی ارائه شده که تا امروز همواره در تحلیل های ایشان وجود دارد و آن این که یکی از دلایل عقب ماندگی و انحطاط مسلمانان، نقش های استعمار برای غارت منابع جهان اسلام شده، همچنین بیان می کند که یک نیرو در کشورهای اسلامی مانع حرکت استعمار بود و آن اسلام بود. برنامه آنها برای برداشتن این مانع چه بود؟ دو اقدام را در دستور کار داشتند: "مبارزه با مصلحان و علما" و تغییر دادن این اسلام به یک اسلام بی خاصیت، یعنی به تعبیر حضرت امام رحمه الله همان اسلام آمریکایی: "بنابراین بهترین تدبیر آن بود که ظواهر و تشریفات چشم گیر و پر سر و صدای اسلام را حفظ کنند، ولی جنبه انقلابی دین و تعالیمی را که موجودیت واقعی دین بسته به آن هاست و جامعه اسلامی را بر سر راه تجاوزات آنان قرار می دهد، از دین بگیرند و دین را به صورت موجودی بی تاثیر و مهمل و بی تفاوت نسبت به خود درآورند."

و در ادامه این تحلیل: این تدبیر ماهرانه به مرحله عمل درآمد. روز به روز بر جلوه تشریفات دینی افزوده شد. مساجد و محافل وابسته به دین، پررونق تر گشت. مردم به اقامه شعائر و ظواهر دل بسته تر شدند، ولی به موازات این اقبال عمومی، روح و حقیقت احکام دینی از میان آنان رخت بریست، اصول اسلامی فراموش شد و آتشفشان دین که انفجارش جهانی را تکان می داد، به سردی و خاموشی گرایید. و "نیروان همان دینی که قرآنش فریاد می زند کن یجعل الله لکاف رین علی المسئل مین سبیلاً" (نساء، ۱۴۱) [...] دروازه های فکر را به روی مهاجمین غربی و دیدگان را به سوی دروازه های غرب گشودند و آنان را الهام بخش فکر و عمل قرار دادند.

پاسخ به پرسش "وظیفه ما در قبال این توطئه چیست؟" در ادامه مقدمه ذکر شده است: واقعیت دین را به جامعه خود بشناسیم و بار دیگر این قدرت معنوی و آسمانی را در دست گیریم. باید با مجاهدتی خستگی ناپذیر و با تحمل هر نوع محرومیت و ناکامی، به مردم بفهمانیم که این شیئی مهمل و بی خاصیت، دین نیست.

مسلمانان در نهضت آزادی هندوستان

کتاب در سال ۱۳۴۷ منتشر شده است و ترجمه و تالیف است. در واقع بیان یک نمونه از نقش آفرینی مسلمانان در سرنوشت خودشان و در جهت همان خط اندیشه ای است که در کتاب "آینده در قلمرو اسلام" وجود دارد. گویی نویسنده در ادامه اثر قبلی خواسته یک مصداق واقعی از فعالیت مسلمانان در قبال استعمار را نشان دهد و بر همین اساس نقش استعمار را آشکارا به تصویر می کشد. این که مثلاً کمپانی هند شرقی در هندوستان چه کارهایی کرده، به دقت در این کتاب بحث شده است.

در مقدمه کتاب می خوانیم: اینجانب هر چند ابتدا فقط عزم ترجمه این کتاب را داشتم، ولی پس از شروع، چون در برخی موارد، مطالب و یادداشت هایی متناسب با موضوع متن کتاب در اختیار بود و آوردن همه آنها در پاورقی، گذشته از این که رشته مطلب را در ذهن خواننده می گسیخت، وضع صفحه بندی کتاب را از لحاظ توازن متن و حاشیه، بی قواره و ناخوشایند می ساخت، ترجیح دادم که آن یادداشت ها را نیز در متن بگنجانم و فقط آن چه را که به راستی حاشیه است، در پاورقی جای دهم..."

گزارشی از سابقه تاریخی و اوضاع کنونی حوزه علمیه مشهد

کتاب در سال ۴۶ نوشته شد اما منتشر نشد. کتاب البته داستان جالبی دارد که در مقدمه به آن اشاره می شود: اندیشه گردآوری یادداشت هایی که به نگارش این جزوه انجامید، در سال ۱۳۴۶ ه.ش و با اصرار و پیگیری دوستی از دانشجویان موسسه علوم اجتماعی (وابسته به دانشگاه تهران) پدید آمد. بخش تحقیقات دینی در آن موسسه به جست و جوی چنین گزارشی برخاسته و چشم یکی از اعضا و دانشجویانش مراد در حوزه مشهد جسته و نشان کرده بود [...] و از طلب باز نمی نشست. سرانجام هر چند کاری ناکرده و نامانوس بود، پذیرفتم و به مطالعه و کنجکاوی پرداختم و این جزوه فراهم آمد.

وقتی این یادداشت ها برای آن موسسه ارسال می شود، از طریق شهید مطهری به گوش نویسنده می رسد که رئیس آن موسسه از ایادی رژیم و متهم به وابستگی به جریان های منحرف است. بنابراین محقق اثر، تصمیم می گیرد که کار را ادامه ندهد. در همین حین خبر می رسد که اصلاً جزوه ارسالی مفقود شده و شما یک نسخه دیگر به ما بدهید. برخورد نویسنده با این خبر جالب بوده: من که این کار را کمکی از غیب دانسته و از آن خرسند بودم، اکنون بهانه معقولی هم داشتم که از ادامه کار سر باز زنم و به عذر نداشتن نسخه ای دیگر -که درست هم بود- بازنویسی و دوباره کاری را نپذیرم و بدین ترتیب، کار انجام شده و اصل موضوع به دست فراموشی سپرده شد.

از این ماجرا حدود ۱۸ سال گذشت تا این که در زمان رئیس جمهوری، جوانی به نهاد ریاست جمهوری مراجعه کرد و گفت: من سندی از ایشان دارم که فقط به خودشان می دهم. چند برگ از کپی این سند را نیز به مسئولین دفتر داده بود و آنها هم آن برگه ها را به دست صاحب اثر رساندند. همان یادداشت ها بود...: جوان فرهنگی و فاضلی که ساعتی بعد با اصل نوشته نزد من آمد، آن را در کتابخانه صادرة شده یکی از وابستگان رژیم گذشته یافته بود؛ همان رئیس سرسپرده کذائی! و چون نام مرا بر آن دیده، غیرت انقلابیش اجازه نداده که آن را بیش از این به غربت بگذارد.

نویسنده و محقق این اثر خود درباره محتوای کتاب و به نوعی انگیزه انجام این تحقیق می نویسد: این اوراق رنجامه خاموش قشری مظلوم و مستضعف است. قشری و جامعه ای که آن روز با همه ی تنگدستی و قناعت، یک لحظه از چشم انتقام جوی و بهانه طلب دستگاه جبار دور نبود. گویی همه ی توان و قدرت بازوی سیاست های حاکم باید بر این موجود مستضعف و پاکدل و سرشار از صفا و ایمان آزموده می شد. [...] بر حوزه علمیه از همه سو باران بلا و محنت بر آن می بارید. فقر و نیاز مادی از یک سو، تحقیر و اهانت زمامداران و همه کسانی که از فرهنگ دست آموز آنان تغذیه می شدند، از یک سو [...] میدان نیافتن برای رشد و شکوفایی استعدادهایی که گاه در حد اعجاب بود از یک سو و بالاخره فشار سیاسی موزیانه و بسیار سختگیرانه و گاه وحشیانه ی دستگاه از سویی دیگر... کسی چه می دانست آن روز در حوزه و در این مدارس نیمه ویران و تاریک و نمور چه می گذرد؟ از ظواهر امر خیلی کمتر از آن چه بود، دانسته می شد. نه فقرشان، نه دریشان و نه مبارزه شان چنان که بود، شناخته نبود.

صلح امام حسن علیه السلام

کتاب "صلح امام حسن علیه السلام" که ترجمه ای از کتاب "صلح الحسن" شیخ راضی آل یاسین است نخستین بار در سال ۱۳۴۸ منتشر شد. نقطه طلایی محتوای این کتاب تاکید بر این نکته است که صلح امام حسن علیه السلام از نظر مبارزه و تاثیر، کم از قیام امام حسین علیه السلام در عاشورا ندارد... چون بعضی افراد صلح امام حسن علیه السلام را یک حالت محافظه کارانه و تخریب کننده و سازش کارانه تعبیر

می کنند، نویسنده در این کتاب تاکید دارد که این خودش یک قیام است.

طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن

کتاب در سال ۵۴ منتشر شد، با این مقدمه: "طرح اسلام به صورت مسلکی اجتماعی و دارای اصولی منسجم و یک آهنگ و ناظر به زندگی جمعی انسان ها، یکی از فوری ترین ضرورت های تفکر مذهبی است...مباحثات و تحقیقات اسلامی، پیش از این به طور غالب، فاقد این دو ویژگی بس مهم بوده و برای همین در مقایسه اسلام با مکاتب دیگر، اسلام به نظر ضعیف می آمده، چون مکاتب دیگر طرح و برنامه می دادند.

تاکید اصلی نویسنده براین نکته بنا شده که اسلام باید به عنوان یک برنامه زندگی مورد توجه قرار بگیرد. پس باید همه کمبود ها جبران شود و یکی از این کمبودها "طرح کلی برای این برنامه است. نویسنده در مقدمه این کتاب، گام های عملیاتی برای تحقق این هدف را نیز ترسیم کرده: نخست آن که معارف و دستگاه فکری اسلامی از تجرد و ذهنیت محض خارج گشته و همچون همه مکاتب اجتماعی، ناظر به تکالیف عملی و به ویژه زندگی اجتماعی باشد. دوم آن که مسائل فکری اسلام به صورت پیوسته و به عنوان اجزای یک واحد مورد مطالعه قرار گیرد. "این نکته بیان کننده ضعفی است که در فضای فکری بسیاری از نویسندگان مذهبی آن روز وجود داشت. عناصری را از اسلام گزینش می کردند و روی آن کار می کردند، اما نمی توانستند ربط این مسائل را به یکدیگر نشان دهند و اسلام را به صورت یک طرح جامع عرضه کنند. نویسنده کتاب اما به صراحت تصریح می کند باید "طرح کلی و همه جانبه ای از دین به صورت یک ایدئولوژی کامل و بی ابهام و دارای ابعادی متناسب با زندگی چندبعدی انسان استنتاج کنیم.

و نکته کلیدی بعدی که شاید بیشتر خطاب به برخی نویسندگان آن دوران است آن که در ارتباط و فهم اصول اسلامی، مدارک و متون اساسی دین، اصل و منبع باشد، نه سلیقه ها و نظرهای شخصی یا اندوخته های ذهن و فکر این و آن [...] تا حاصل کاوش و تحقیق، به راستی "اسلامی" باشد و نه هر چیز جز آن. برای برآمدن این منظور، قرآن کامل ترین و موثق ترین سندی است که می توان به آن متکی شد که باطل را از هیچ سوی بدان راه نیست و در آن مایه روشنگری هر چیز هست و البته در پرتو تدبیری ژرف پیمای خود، ما را به آن فرمان داده است."

گفتاری در باب صبر

کتاب "گفتاری در باب صبر" در سال ۱۳۵۴ منتشر شد که شامل سخنرانی هایی درباره موضوع صبر در مسجد کرامت مشهد است. در اولین صفحات کتاب آمده است که برداشت عامیانه از صبر، تحمل ناگواری ها است که این برداشت اشتباه است...و شرح این اشتباه این گونه عنوان شده این معنی "هنگامی که در یک جامعه ستمکش، بی اراده و اسیر عوامل فساد و انحطاط مطرح شود، بزرگ ترین وسیله برای ستمگران و مفسدان و بزرگ ترین عامل و مشوق عقب ماندگی، انحطاط و فساد خواهد شد...وقتی صبر را در آیات و روایات نگاه می کنیم، می بینیم دقیقاً عکس این معنی منظور است که صبر در یک جامعه بدبخت، کلید همه خوشبختی ها و سپیدبختی ها به شمار می آید. در حالی که صبر را با استفاده از منابع دینی این گونه تعریف می کنند: مقاومت آدمی در راه تکامل، در برابر انگیزه های شرآفرین، فسادآفرین و انحطاط آفرین...یک گروه کوهنوردی در مسیر قله با موانع زیاد درونی مانند راحت طلبی، ترس، ناامیدی و موانع زیاد بیرونی مثل صخره و گرگ و خار و ارتفاع روبه رو است. کسی که در این مسیر پراز دردسر مقاومت کند و به راه خود ادامه دهد، "صبر" داشته است.

این سخنان در سال ۱۳۵۴ عنوان شده، یعنی مقارن با شروع دور جدیدی از فعالیت های ساواک با هدف گسترش سرکوب ها، دستگیری ها، شکنجه ها و شهادت بسیاری از مبارزین انقلابی. در دوره ای که کمیته مشترک ضد خرابکاری فعالیت خود را گسترش داد و بسیاری معتقد بودند که مبارزه دیگر هیچ فایده ای ندارد.

آن چه در این گزارش منتشر شده که بخشی از آن را پایگاه اطلاع رسانی رهبری منتشر کرده، تنها بخشی از کتاب ها و فعالیت های علمی رهبر انقلاب در سال های منتهی به پیروزی انقلاب در بهمن ۵۷ است. جزوات و کتاب های دیگری نیز مانند اعدانامه ای علیه تمدن غرب، "پیشوای صادق"، از ژرفای نماز و... که بعضاً بازنشر نشده یا اصلاً انتشار نیافته است؛ در این گزارش دیده نمی شود.

۱۵ سال مبارزه ویژه از سال ۱۳۴۲ که مبارزات ملت ایران به رهبری امام خمینی رحمه الله وارد مرحله جدیدی شد و پس از سرکوبی این نهضت توسط رژیم طاغوت، جریان های مختلف سیاسی -اجتماعی خط مشی های مختلفی را در پیش گرفتند. عده ای به مبارزه مسلحانه روی آوردند، عده ای به مبارزات سیاسی و عده ای از روحانیون نیز بر اساس تحلیلی که از وظایف روحانیت داشتند، خط مشی دیگری را برگزیدند. می توان گفت این خط مشی مورد توجه خاص آیت الله خامنه ای هم بوده است.

در بررسی مکتوبات و سخنرانی های آیت الله خامنه ای می توان چهار دوره زمانی را در نظر گرفت. دوره اول این مکتوبات مربوط به دوران مبارزات است؛ یعنی از آغاز فعالیت های مبارزاتی ایشان تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷. دوره دوم از هنگام پیروزی انقلاب تا شروع کار ایشان در مسند ریاست جمهوری. در این دوره ایشان سخنرانی های بسیاری در محافل گوناگون و خصوصاً در دانشگاه ها و مساجد و دیگر مجامع اسلامی انجام داده اند. دوره سوم مربوط است به دوران ریاست جمهوری ایشان و دوره چهارم نیز متعلق به دوران رهبری ایشان است که از روز چهاردهم خرداد ۱۳۶۸ تا کنون ادامه دارد. حجم سخنرانی ها و پیام های ایشان تنها در سال های مربوط به رهبری به اندازه ای است که اگر تمام آنها را در قطع وزیری چاپ کنیم، چیزی در حدود بیست و دو هزار صفحه خواهد شد؛ یعنی ۲۲ جلد کتاب هزار صفحه ای.

ایشان در دوران فعالیت های مبارزاتی تا بهمن ۵۷ کتاب های آینده در قلمرو اسلام، "مسلمانان در نهضت آزادی هندوستان"، گزارشی از سابقه تاریخی و اوضاع کنونی حوزه علمیه مشهد، "صلح امام حسن علیه السلام"، طرح کلی اندیشه های اسلامی در قرآن، گفتاری در باب صبر" و برخی مکتوبات دیگر را به نشر سپردند.

اولین ویژگی مشترک این آثار، محوریت بر اساس اندیشه اسلامی-دینی است. یعنی در تمام سخنرانی های ایشان، یک مورد هم نمی توان یافت که کلمه ای از معارف دینی در آن نباشد؛ حتی مطالبی که درباره اقتصاد، کشاورزی، ادبیات و شعر است.

ویژگی دوم آثار ایشان، انعکاس اطلاعات گسترده علمی، فرهنگی، تاریخی و اجتماعی است. این نکته مورد تصدیق تمامی کسانی است که با سخنان ایشان سر و کار داشته و دارند.

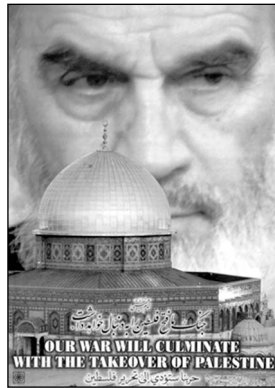
ویژگی سوم، برخورداری این آثار از تحلیل دقیق و همه جانبه نسبت به رویدادهای تاریخی جهان و به ویژه جهان اسلام است.

ویژگی چهارم، گستردگی حوزه های مختلف اندیشه ای در آثار ایشان است. بحث های فقهی، اجتماعی، ادبی و سیاسی و دیگر مباحث، همگی در گستره آثار ایشان برجسته و نمایان است.

ویژگی پنجم، وجود آینده نگری و پیش بینی وضعیت جهان و تاریخ انقلاب اسلامی در این آثار است. مثلاً اولین باری که ایشان تعبیر "بیداری اسلامی" را به معنی به پاخاستن جهان اسلام به کار برده اند، مربوط به سال ۱۳۶۸ است. جدای از آن، ایشان به مناسبت های مختلف این رویداد را پیش بینی کرده و البته برای آن شرایطی را لازم شمرده بودند.

آنده در قلمرو اسلام در سال ۱۳۴۵ و در سن بیست و هفت سالگی ترجمه کتاب "المستقبل لهذا الدین" از سید قطب را با عنوان "آینده در قلمرو اسلام" منتشر کردند. این کتاب در شرایطی انتشار یافت که سه سال از حوادث سال ۱۳۴۲ گذشته بود. لذا طبیعتاً شروع

راهکارهای احیای حقوق ملت فلسطین از منظر امام خمینی(ره)

امام خمینی (ره) همچون بعضی از تحلیلگران صرفاً در پی چرایی پیدایش معضلی به نام رژیم صهیونیستی نبودند بلکه به عنوان رهبری آگاه به مسایل جهان اسلام، تلاش نمودند تا ضمن شناسایی راههای تقویت رژیم صهیونیستی، با ارایه راهکارهایی دقیق، به دنبال حل این مشکل نیز باشند. راهکارهای ایشان بر لزوم اتحاد مسلمین، مقابله و جهاد و قطع وابستگی به حامیان این رژیم بنا شده بود.

ایشان در دو عرصه نمادها و واقعیت‌ها، رهنمودهای خود را بیان نمودند. امام(ره) از یک سو برای حمایت جدی، مؤثر و همگانی از فلسطینی‌ها، خواستار مشارکت همه امت اسلام در تظاهرات آخرین روز جمعه ماه مبارک رمضان به عنوان نماد همبستگی با فلسطینیان شدند. در کنار آن، با لحاظ همه جوانب و ضرورت مشارکت اقشار مختلف در زنده نگهداشتن موضوع فلسطین، بر اجرای مراسم برائت از مشرکین در مکه، پافشاری می‌نمودند. امام خمینی(ره) از سوی دیگر، جهاد فلسطینی‌ها و حمایت مسلمانان از آنها از طریق قطع صدور نفت به رژیم صهیونیستی را موضوعاتی ممکن و ضروری برمی‌شمردند. رهنمودهای عملی ایشان برای حل همیشگی و دائمی معضل فلسطینیان را می‌توان چنین ذکر کرد:

۱- اسلام و اتحاد مسلمانان

امام خمینی(ره) همواره بازگشت به اسلام راستین و متحد شدن مسلمانان را شرط نجات فلسطین و جلوگیری از امپال توسعه طلبانه صهیونیسم دانسته‌اند. ایشان همواره با تأکید بر اینکه مسئله اصلی؛ اشغال فلسطین نیست بلکه هدف استعمارگران از تأسیس و حمایت رژیم صهیونیستی، نابود کردن اسلام است، خواستار کنار گذاشتن اختلافات دنیای اسلام بودند. جمهوری اسلامی اگر چه مرز، زبان، نژاد و گرایش دینی متفاوتی داشت، اما در راه پشتیبانی از آرمان آزادسازی قدس شریف و پایان اشغالگری و ناامنی در منطقه، تمام تلاش خود را به کار بسته بود. بنیانگذار انقلاب اسلامی ایران، فارغ از همه اختلافات، ندای وحدت شیعه و سنی را سر داده و این موضوع، مورد استقبال بخشهای وسیعی از مسلمانان قرار گرفته بود. امام خمینی(ره) مسئله فلسطین را فراتر از چارچوب‌های شیعه و سنی دیده و خطر را متوجه و مربوط به کیان اسلام می‌دانست. از همین رو، پیوسته شیعیان لبنان را در کمک به فلسطین تشویق می‌کرد، زیرا از منظر امام(ره) آنها نیز در برابر رژیم صهیونیستی، هم سرنوشت بودند. امام خمینی(ره) حکمفرمایی عده اندکی صهیونیست را بر یک میلیارد مسلمان جهان -که بیشترین امکانات مادی و معنوی را در اختیار دارند- موجب ننگ و عار می‌دانست و معتقد بود:

چرا باید یک کشورهایی که دارای همه چیز هستند و دارای همه جور قدرت هستند اسرائیل با آن عده کم بیاید و به آنها اینطور حکمفرمایی کند؟ چرا باید اینطور باشد؟ جز این است که ملت‌ها از هم جدا و از دولت‌ها جدا و دولت‌ها از هم جدا و یک میلیارد جمعیت، یک میلیارد جمعیت مسلمین با همه تجهیزاتی که دارند نشسته‌اند و اسرائیل آن جنایات را به لبنان می‌کند و به فلسطین می‌کند. (۱)

۲- استفاده از حربه نفت

وجود بیشترین منابع نفتی جهان در حوزه جغرافیایی جهان اسلام، کشورهای اسلامی را از این توان برخوردار ساخته است که در صورت نیاز با استفاده از حربه تحریم، درصدد مقابله با تجاوزات و توسعه‌طلبی‌های رژیم صهیونیستی و حامیانش برآیند. رهبر معنوی دنیای اسلام و منادی عزت آنان در برابر استعمارگران، در مقابله جدی و عینی با رژیم صهیونیستی، رهنمود دیگری نیز داشتند. ایشان با اشاره به توانمندیهای مالی گسترده و امکانات و ظرفیتهای موجود دنیای اسلام به ویژه مسئله نفت، بر استفاده از این حربه علیه دشمنان اسلام، اشارات متعددی داشتند.

امام(ره) در سالهای پیش از پیدایش انقلاب اسلامی و در زمانی که کسی امکان بیان چنین نظرانی را نداشت دولتهای ثروتمند اسلامی را مخاطب قرار داده و از آنها خواستند برای حل مشکل و کمک به هم کیشان فلسطینی و برادران خود، اقدامی عملی انجام داده و به عنوان مثال از فروش نفت به حامیان رژیم صهیونیستی خودداری کنند. حضرت امام(ره) در پیامی به مناسبت جنگ رمضان (۱۹۷۳) به این مهم اشاره نمودند: «دولتهای ممالک نفت خیز اسلامی لازم است از نفت و دیگر امکاناتی که در اختیار دارند، بعنوان حربه علیه اسرائیل و استعمارگران استفاده کرده، از فروش نفت به آن دولتهایی که به اسرائیل کمک می‌کنند خودداری ورزند».

در ادامه، ایشان با تأکید بر ضرورت مقابله همه جانبه با این مولود

فاسد، تلاش در این باره را وظیفه دینی و مبنی دانسته و همکاری و تعامل با این رژیم را به کلی حرام می‌دانستند: اسرائیل قیام مسلحانه بر ضد کشورهای اسلامی نموده است و بر دول و ملل اسلام، قلع و قمع و آن لازم است. کمک به اسرائیل چه فروش اسلحه و مواد منفجره و چه فروش نفت حرام و مخالف با اسلام است. (۲)

امام(ره) پس از ارائه طرح مذکور و واکنش نه چندان مثبت سران کشورهای اسلامی، برای عمل کردن به مفاد این پیشنهاد، به مردم روی می‌آورد و از آنان می‌خواهد با اعمال فشار بر دولتهای خویش، نقش مؤثری ایفا کنند. در همان حال از رژیم شاه به دلیل روابط نزدیک با رژیم صهیونیستی انتقاد کرده و به شدت او را سرزنش می‌کنند: آیا جا ندارد که اعتراض کنیم: آقا نفت مسلمین را چرا به کفار می‌دهی، به کفاری که در حال جنگ و تجاوز به سرزمین و امت اسلام هستند. (۳)

۳- روز جهانی قدس

در سپهر سیاسی بنیانگذار انقلاب اسلامی، مردم بهترین و مؤثرترین نقش را ایفا می‌کنند. از نظر امام(ره)، نیروی عظیم نهفته در ملتها و امتهای اسلامی، اگر به جوش و خروش درآید، می‌تواند خواسته‌های آنان را برآورده سازد، هر چند بزرگ و دست نیافتنی باشد. با تکیه بر همین ایده و اندیشه بود که ایشان در شرایطی که هیچ کس گمان توفیق و پیروزی انقلاب اسلامی را نداشت، این نهضت را رهبری و با حمایت گسترده مردمی به پیروزی رساند. برای حل این بزرگترین معضل دنیای اسلام نیز، از نظر امام(ره) مؤثرترین روش، مراجعه به مردم و کشاندن آنها به صحنه مبارزه است.

امام خمینی(ره)، ایجاد حرکتی مردمی و نه صرفاً حکومتی را برای حل مشکل فلسطین لازم می‌دانستند. یکی از راههای نفوذ قضیه فلسطین به متن جهان اسلام، برگزاری راهپیمایی در حمایت از فلسطینی‌هاست. این امر که لازمه‌اش، حضور مردم در صحنه می‌باشد تأثیرات شگرف و عمیقی را به دنبال داشته است. ایشان در ماههای اولیه پس از انقلاب اسلامی ایران، این موضوع را مطرح کرده بودند: «من از عموم مسلمانان جهان و دولتهای اسلامی می‌خواهم که برای کوتاه کردن دست این غاصب و پشتیبانان آن، به هم بپیوندند و جمیع مسلمانان جهان را دعوت می‌کنم، آخرین جمعه ماه مبارک رمضان را که از ایام قدر است و می‌تواند تعیین کننده سرنوشت فلسطین نیز باشد به عنوان روز قدس، انتخاب و طی مراسمی، همبستگی بین‌المللی مسلمانان را در حمایت از حقوق قانونی مسلمانان اعلام نمایند». (۴)

۴- برائت از مشرکین

مراسم حج؛ بزرگترین اجتماع سالیانه مسلمانان جهان است. این موقعیت ویژه و ممتاز، توان بسیار عظیمی در حل مشکلات جهان اسلام حتی به طور نمادین دارد. در مراسم حج، اعلام اتحاد و یکپارچگی و اعلام برائت از مشرکین، یکی از مهمترین ابزارها و برنامه‌های قابل تصور می‌باشد. با تأکید مجدد بر نقش مردم و لزوم دخالت آنان در تعیین سرنوشت خویش و ضرورت بهره‌برداری از مراسم عبادی-سیاسی حج در جهت احقاق حقوق ملت فلسطین، امام خمینی(ره) طرح ابتکاری دیگری را در حمایت از ملت فلسطینی عرضه نمودند. از منظر امام(ره) حضور میلیونی مسلمانان و پشتیبانی از فلسطینی‌ها، در ایام گرانتقدری که تمامی مسلمانان جهان گرد هم می‌آیند دلگرمی بسیار مهمی برای فلسطینی‌ها می‌باشد. ایشان نه تنها با بدعت دانستن طرح مشکل فلسطین در حج مخالف بودند بلکه حتی آن را از اسرار حج می‌دانستند: «ای زائران خانه خدا، توطئه‌های چپ و راست و خصوص آمریکای چپاولگر و متجاوز و اسرائیل جنایتکار را به گوش عالمیان برسانید و از آنان استمداد کنید و جنایات این جنایتکاران را بشمارید و به خداوند متعال برای اصلاح حال مسلمین و قطع ایادی جنایتکاران، التجاء پیدا کنید و من به خواست خدای قادر، مؤدۀ نصرت و پیروزی به شماها می‌دهم». (۵)

نتیجه‌گیری

نابودی رژیم صهیونیستی یکی از آرزوهای مسلمانان است. چرا که طی ۶۴ سال گذشته، این رژیم جز جنگ و خونریزی هیچ دستاورد دیگری برای مردم منطقه نداشته است. حضرت امام(ره) با شناسایی ریشه‌های این بحران، به ارائه راهکارهایی برای نابودی آن می‌پردازند. به نظر می‌رسد همچنان و پس از ۲۳ سال از فوت حضرت امام(ره)، همچنان راهکارهای ایشان، بهترین راه حل برای مقابله با این غده سرطانی است.

منبع: موسسه نداء سلمان رضوی

دکتر شیخ الاسلام:

عناصر پایه‌ای بیداری اسلامی متأثر از

اندیشه‌های امام خمینی(ره) است

مشاور رئیس مجلس هشتم در امور بین‌الملل با اشاره به جایگاه بیداری اسلامی در اندیشه امام خمینی(ره) گفت: مردمی بودن، الهی بودن، استقلال‌طلبی و ضد استکباری و استبدادی بودن در این تحولات و حرکات مشهود است که همان عناصر پایه‌ای و اساسی اندیشه امام(ره) در پی‌ریزی انقلاب اسلامی نیز بوده است.

آقای حسین شیخ‌الاسلام، مشاور بین‌الملل رئیس مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با (ایکنا) درباره بیداری اسلامی در اندیشه امام خمینی(ره) گفت: روش امام(ره) برای ایجاد انقلاب با روش‌های قبل از ایشان برای به‌وجود آوردن انقلاب یک فرق اساسی دارد. در روش‌های پیشین مثلاً در انقلاب بلشویکی روسیه، انقلاب چین، انقلاب الجزایر، انقلاب کوبا و انقلاب فرانسه، یک ارتش آزادی‌بخش محور انقلاب بوده است که عده‌ای از نخبگان دوره می‌دیدند که به عنوان نمونه در روسیه کارگران در مقابل نیروهای تزار، در چین ارتش دهقانان و کشاورزان در برابر نیروهای دولتی و ... می‌جنگند و انقلاب با محوریت یک گروه عمده شکل می‌گیرد و پیروز می‌شود.

وی اظهار کرد: ولی روش امام(ره) در ایجاد انقلاب از دو زاویه با انقلاب‌های قبلی متفاوت است: اول اینکه تکیه اصلی امام(ره) به مردم و حضور گسترده آنها در صحنه است و نکته بعدی دمیدن انگیزه الهی به مردم و تقویت نیت قربه الی‌الله در حرکات مردم برای تحول انقلابی است که همین امر در ابتدای کار در مردم به تعالی می‌انجامد و وقتی که این مردم به صورت میلیونی در صحنه آمدند آن‌گاه است که دیگر توپ، تانک، مسلسل دیگر اثر ندارد.

دکتر شیخ‌الاسلام افزود: در بیداری اسلامی هم مهم‌ترین مسئله حضور مردم در صحنه است و رقم خوردن تغییر توسط مردم انجام می‌شود نه یک گروه خاص که انقلاب بر محوریت آن شکل بگیرد. چیزی که در میدان تحریر مصر، در تونس و سایر مناطق مشاهده شد همین حضور گسترده مردمی است. مشاور بین‌الملل رئیس مجلس هشتم اظهار کرد: بعد دینی و اسلامی این تحولات نیز در شعارهای اله‌اکبر آنها متبلور می‌شود و مسجد و نماز جمعه نیز مرکز و محور تظاهرات و تجمعات مردمی است که به‌خصوص در مصر پس از هر نماز جمعه‌ای تظاهرات آغاز می‌شد که این همان روش حضرت امام(ره) است.

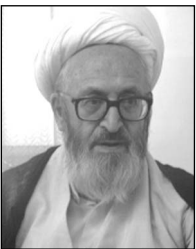
دبیرکل کنفرانس بین‌المللی حمایت از انتفاضه ملت فلسطین عنوان کرد: این مسئله در سایر فعالیت‌های حضرت امام(ره) نیز قابل مشاهده است که از نمونه‌های آن می‌توان به روش حضرت امام(ره) در دفاع مقدس و مقابله با آمریکا در قضیه لانه جاسوسی اشاره کرد. وی افزود: نکته دیگر اینکه تا قبل از حضرت امام(ره) دین از سیاست جدا بود. امروز برخی از اندیشمندان در غرب به این نتیجه رسیدند که دین و معنا در کنار دنیا و ماده است ولی نمی‌توانند این دوگانه‌ها را با هم ترکیب کنند و تنها حضور هر دو را در جایگاهی تعریف شده و مجزا از هم تأیید می‌کنند و این نهایت تلاش آنهاست که حضور دین و معنا را هم پذیرفته‌اند؛ در حالی که تا پیش از این و به‌ویژه در دوران حاکمیت کمونیست‌ها دین خرد شده و از بین رفته بود و حتی دنیای غرب نیز پس از طی دوران افراط‌گرایانه به این نتیجه رسیدند که دین یک مسئله شخصی است و سیاست مسئله اجتماعی است.

دکتر شیخ‌الاسلام تأکید کرد: در حالی که امام خمینی(ره) با تئوری ولایت فقیه به صورت مدون و قدرتمند دین و سیاست را با هم یکپارچه کردند، کاری که معلم معنوی ایشان یعنی شهید مدرس در قالب «دیانت‌ما عین سیاست ماست و سیاست‌ما عین دیانت ماست» بیان کردند.

وی ادامه داد: یعنی در مکتب ما دین و سیاست، دنیا و آخرت، مادیت و معنویت درهم ادغام می‌شوند. یعنی انسان با همان انگیزه‌ای که نماز می‌خواند با همان انگیزه رأی می‌دهد. رهبر در این تئوری هم رهبر دینی و هم رهبر سیاسی است که توسط خبرگان منتخب مردم با اعمال شریعتی انتخاب می‌شود. حرکت به سمت این یکپارچگی دین و سیاست و مادیت و معنویت آینده جهان است.

آقای شیخ‌الاسلام در پایان تصریح کرد: من نمی‌خواهم بگویم حرکت مردم در تحولات بیداری اسلامی صد در صد مطابق و شبیه انقلاب اسلامی ایران است. آنها تمدن، تاریخ و فرهنگ خود را دارند و براساس آن به پیش می‌روند. ولی این عناصر مهم یعنی مردمی بودن، الهی بودن و استقلال‌طلبی و ضد استکباری و استبدادی بودن در این تحولات و حرکات مشهود است که همان عناصر پایه‌ای و اساسی اندیشه امام(ره) در پی‌ریزی انقلاب اسلامی نیز بوده است.

گفتاری از حضرت آیت الله سبحانی درباره شخصیت امام هادی(ع)

ندیدم و این گزارش‌ها که به شما داده‌اند، دروغ است و او در مقام هدایت و تبلیغ و ارشاد است و هرگز نظر خروج ندارد. (علی بن حسین مسعودی، مروج الذهب، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، بی تا، ج ۴، ص ۱۸۳) با این کار تا حدی توانست از هیمه‌ی متوکل بکاهد و قرار شد حضرت در سامرا بمانند.

در زمان مأمون سیاست بنی‌العباس عوض شد. عباسی‌ها قبل از مأمون به قتل اهل بیت کمر بسته بودند، اما از زمان مأمون تصمیم گرفتند ایشان را زیر نظر داشته باشند. لذا نزدیک منزل متوکل، خانه‌ای برای حضرت در نظر گرفتند که حضرت در آن جا با عیال و اولادش زندگی کند، اما در عین حال شیعیان به بهانه‌های مختلف به دیدن حضرت می‌رفتند. گویا حضرت از سال ۲۳۶ تا ۲۵۴ در سامرا بوده است.

راوی می‌گوید: دیدم امام هادی در آن جا مشغول کار است و عرق از پای او می‌ریزد. عرض کردم: «آین الرجال؟» دوستان شما کجا هستند؟ اجازه دهید ایشان این کار بکنند. حضرت فرمودند: نه، بهتر از من با دسترنج خود زندگی کردند؛ جدم رسول‌الله و علی بن ابی‌طالب و پدرانم.

امام در سامرا هم مشغول کارهای امامت است. در درجه‌ی اول حضرت در مدینه و مجموعاً در سامرا حدود ۸۵ نفر فقیه و محدث تربیت کرده است. تربیت یک فقیه و محدث کار آسانی نیست؛ آن‌هم در شرایط و خفقانی که در سامرا بوده است. مقام علمی امام به گونه‌ای بود که همه در مقابل او خضوع و خشوع می‌کنند. حضرت در سامرا هم مشغول تبلیغ و تعلیم است. حضرت رساله‌ای در جبر و تفویض دارد که در آن رساله به وسیله‌ی آیات و روایات و با ادله‌ی عقلیه جبر و تفویض رابطال کرده است و امر بین‌الامرین را اثبات کرده‌اند. (تحف العقول، صص ۳۵۶-۳۳۸ مسند الامام الهادی علیه‌السلام، صص ۱۹۸-۲۱۳) این کلمات و کمالات حاکی از مقام علمی امام است و نشان می‌دهد که این میوه‌مربوط به این جهان نیست بلکه از جای دیگری است.

در عین حالی که در اطراف متوکل کسانی بودند که خود را فقیه می‌دانستند، اما در بسیاری از مسائل به امام هادی مراجعه می‌نمودند. مسعودی در مروج الذهب می‌نویسد: مرد ذمی -که در واقع از اهل کتاب است، اما در زیر پرچم اسلام زندگی می‌کند مشروط بر این که به قوانین اسلام احترام کند و خلاف شرع نکند- نسبت به زن مسلمانی کار زشتی انجام داده بود و او را نزد خلیفه بردند و فقها او را محکوم به اعدام نمودند. هنگامی که می‌خواستند حکم اعدام را اجرا کنند، او زرنگی نمود و شهادتین را بر زبان آورد و از این طریق فقهای آن‌جا را فریب داد، چرا که اَلْإِسْلَامُ یَجِبُ مَا قَبْلَهُ (عوالی اللئالی العزیزیه فی الأحادیث الدینیة، ج ۲، ص ۵۴)؛ اسلام گذشته را ندیده می‌گیرد. این که او اسلام آورد، یعنی گذشته‌اش هیچ است. اما برخی از فقیهان که آن‌جا بودند، در این مسئله تشکیک کردند که اسلام او اسلام واقعی نیست.

متوکل که امام را می‌شناسد، گفت: این مسئله را از ابوالحسن الهادی پرسید. حضرت در جواب نامه‌ی فقیهان نوشتند: او باید اعدام شود و قتل، جزای او است. فقها گفتند دلیل فتوی را بنویسند. امام از قرآن مجید این حکم را استخراج می‌کند. ببینید چگونه این مرد بزرگ از سلاهی پیامبر اکرم این حکم الهی را از آیه‌ی ۸۴ سوره‌ی سجده استفاده می‌کند که: قَلَمًا رَأَوُا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّ وَ كَفَرْنَا بِهِ مَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ خ فَلَمْ يَك يَنْفَعُهُمْ إِيْمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوُا بَأْسَنَا سُنَّتْ أَلَلَهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَ خَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ (مسند الامام الهادی (ع)، العطاردی، ص: ۲۳۴)؛ پس چون سختی [عذاب] ما را دیدند، گفتند: فقط به خدا ایمان آوردیم

امام در سامرا هم مشغول کارهای امامت است. در درجه‌ی اول حضرت در مدینه و مجموعاً در سامرا حدود ۸۵ نفر فقیه و محدث تربیت کرده است. تربیت یک فقیه و محدث کار آسانی نیست؛ آن‌هم در شرایط و خفقانی که در سامرا بوده است. طبق نقل نوع محدثین اسلام مانند مسلم در صحیح و دیگران، رسول گرامی فرمود: بعد از من دوازده خلیفه خواهند آمد که عزت اسلام بستگی به آن‌ها دارد. حدود دو روایت، مسلم در صحیح خود به این تعبیر نقل می‌کند که من عین عبارت را می‌خوانم: كَأَيِّزَالِ هَذَا الْأَمْرِ عَزِيزًا إِلَى اثْنِي عَشَرَ خَلِيفَةً ثُمَّ تَكَلَّمَ بِه شَيْءٌ لَمْ أَقْهَمَهُ فَقُلْتُ لِأَبِي مَا قَالَ فَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ كُلُّهُمْ مِنْ فُرَيْشٍ (صحیح مسلم، ج ۱۲، ص ۱۸۹) بعد از پیامبر اکرم دوازده خلیفه پیدا می‌شود و ایشان جز ائمه‌ی اثنی عشر کسی دیگر نیستند.

حال شناختی از امام هادی علیه‌السلام داشته باشیم: آقا ابوالحسن امام هادی علیه‌السلام در سال ۲۱۲ هجری قمری در مدینه منوره متولد شد و تا سال ۲۳۶ در مدینه منوره تشریف داشتند. البته بعد از شهادت والد بزرگوارشان امام جواد علیه‌السلام، مقام امامت به ایشان رسید در حالی که سن مبارک ایشان حدود ۸ یا ۹ سال بود. البته نباید تعجب کرد که کودکی هشت ساله بتواند چنین بار بزرگی را بر دوش بکشد: مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ (حج ۷۴)؛ ما اگر امام و مقام او را را بشناسیم، درک این مسائل آسان است. جناب عیسی بن مریم در دوران کودکی در مهد و گهواره به مقام نبوت می‌رسد: قَالَ أَنِّي عَبْدُ اللَّهِ أَنَاتِي الْكَتَابَ وَ جَعَلَنِي نَبِيًّا (مریم ۳۰)؛ یا جناب یحیی بن زکریا در دوران کودکی به مقام نبوت می‌رسد: يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَ آتَيْنَاهُ الْحَكْمَ صَبِيًّا (مریم ۱۲)؛ ما نباید این گوهرها و آفرینش‌ها را با دیگر گوهرها مخلوط کنیم.

امام هادی علیه‌السلام در مدینه تدریس فقه و حدیث می‌کند و مشکلات مردم را رفع می‌کند، اما متوکل خیلی ناراحت است زیرا فرماندار مدینه به او گزارش می‌دهد مردمی که مدینه می‌آیند، درب منزل امام هادی می‌روند و مسائل علمی و امور مالی خود را به ایشان ارجاع می‌دهند و می‌ترسم روزی علیه‌تو قیام کند (الارشاد، ص ۴۳۵ اعلام الوری، ص ۳۶۵ قرشی، زندگانی امام علی الهادی، ص ۳۸۶). مسلماً کسانی که عاشق مقام هستند، تمام هم و غم خویش را در راه آن صرف می‌کنند و غیر از مقام، هیچ روحیه و هیچ نفسانیتی ندارند و کوچک‌ترین خبری که در نظر ایشان مقام آن‌ها را به خطر بیندازد ناگوار است.

لذا متوکل عباسی یحیی بن هرثمه را فرستاد تا حضرت را از مدینه به سامرا آورد و امام علیه‌السلام در حدود ۲۴ سال دارد که ایشان را از مدینه منوره به سامرا آوردند و همین که خبر منتشر شد که یحیی بن هرثمه با ۳۰۰ سرباز آماده است تا امام را به سامرا ببرد، مردم مدینه تکان خوردند و زار زار گریه می‌کردند. به قدری گریه و زاری کردند که یحیی بن هرثمه گفت من به شما قول می‌دهم کوچک‌ترین صدمه‌ای به ایشان نزدم. یحیی بن هرثمه که مأمور بود امام هادی علیه‌السلام را از مدینه به سامرا بیاورد، می‌گوید: وقتی همراه امام علیه‌السلام به بغداد رسیدم، اسحاق بن ابراهیم طاهری حاکم بغداد به من گفت: یحیی! این مرد فرزند رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم است. اگر متوکل را بر قتل او تحریک کنی با رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم دشمن شده‌ای. گفتم: من از او جز نیکی ندیدم. آن‌گاه به سوی سامرا روانه شدیم. وقتی به آن‌جا رسیدیم، وصیف ترکی (یکی از فرماندهان ترک در دربار عباسی) به من گفت: اگر یک مو از سر این مرد کم شود با من طرف هستی.

وقت ملاقات با متوکل است. در این زمان یحیی بن هرثمه قدمی برداشت و گفت: من خانه‌ی ایشان را گشتم و در خانه‌ی ایشان جز چند حصیری که روی او نماز می‌خواند و چند کتاب دعا و قرآن

الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی خیر خلقه و آله الطاهرین و لعنة الله علی أعدائهم أجمعین الی یوم الدین. قال الحکیم فی محکم کتابه الکریم: وَ جَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَ كَانُوا بِآيَاتِنَا يُوَفُّونَ (سجده ۲۴)؛

مقام امامت مقام بزرگ و رسایی است. در حقیقت امامت استمرار مقام نبوت است و تمام مسئولیت‌هایی که بر عهده‌ی پیامبر بوده، همه‌ی آن مسئولیت‌ها بر عهده‌ی امام نیز می‌باشد، با این تفاوت که نبی مورد وحی است و وحی الهی بر او نازل می‌شود و پایه‌گذار دین است، اما امام مورد وحی نیست. امام مفاهیم دین را بیان می‌کند و پرسش‌های نو را پاسخ می‌دهد و درباره‌ی زندگی مردم قوانین صحیحی را تبیین می‌کند، امر به جهاد می‌کند و هکذا و هکذا.

بنابراین کسانی که مقام امامت را یک مقام انتخابی مردمی تصور می‌کنند، بدانند امامت یک مقام الهی و انتصابی است نه انتخابی و امام با رسول جز در همان جهت که عرض کردم، فرقی ندارد. قرآن مجید هم به نوعی به این مسئله اشاره دارد: وَ جَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً حَتَّىٰ يَبْرُخَ مِنْ أَنْبِيَاءِ بَعْدَ أَنْ يَبُوتَ بِه مَقَامَ أَمَامَتٍ مِی رَسَدُوا؛ لَمَّا صَبَرُوا. صبر ایشان در تبلیغ دین سبب می‌شود از مقام نبوت به مقام امامت برسند. در همین آیه دقت نمایید: وَ جَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَ كَانُوا بِآيَاتِنَا يُوَفُّونَ. جناب ابراهیم علی‌نبینا و آله و علیه‌السلام نیز بعد از آن همه مقامات و امتحانات، از مقام نبوت به امامت رسید، چون قبل از این که امام باشد، نبی و رسول بود، اما این مقام، مقام بالاتر از مقام نبوت است. ائمه‌ی اهل بیت بعد از پیامبر دارای چنین مقامی هستند.

معرفی کتاب

زندگانی امام هادی(ع)

محمدباقر شریف القریشی، ترجمه غلامحسین انصاری، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل بررسی اوضاع و شرایط دوران زندگی شخصیت‌های بزرگ و سترگ دینی و تاریخی، از مباحث راهبردی در کار پژوهش و تحقیق درباره بزرگان است؛ زیرا قسمت‌های مهمی از حیات فکری، اجتماعی و سیاسی و ابعاد گوناگون شخصیت و دلایل ماندگاری ایشان را آشکار می‌کند. کتاب زندگی امام هادی(ع) نوشته شریف القریشی تلاش دارد تا با بررسی عصر امام هادی(ع) و توجه به ابعاد مختلف زندگی آن حضرت، تصویر روشنی را از شخصیت و حیات این بزرگوار ارائه کند.

دوران حیات امام آکنده از حوادث خوفناک بود. آشکارترین آنها تسلط ترکان بر تمامی شئون حکومت و در انحصار گرفتن اموال عمومی و دولتی است. سلطه ترک‌ها چنان گسترده بود که هیچ نفوذ و اقتداری برای خلفای عباسی باقی نمانده و آنان از دخل و تصرف در امور داخلی و خارجی بر کنار بودند. هر یک از ایشان که ترک‌ها از وی راضی بودند، در خلافت باقی می‌ماندند و هر کسی که ترک‌ها از وی ناخرسند بودند معزول یا کشته می‌شد و همین امر سرزمین‌های اسلامی را با بحران‌های سختی مواجه می‌ساخت؛ زیرا ترک‌ها مردمی بیابان‌نشین و دور از تمدن بودند و از سلطنت و مدیریت جامعه آگاهی نداشتند.

کتاب حاضر این موضوع را به تفصیل بیان می‌کند و تصاویری از دیگر حوادث آن زمان نیز فراوری قرار می‌دهد تا خواننده بتواند با تصور و تامل در فضا و شرایط به درک مطلوب‌تری از شخصیت امام هادی(ع) دست یابد.

این مجموعه همچنین به شرح حال اصحاب امام هادی(ع) و روایان احادیث وی و توضیح قسمتی از اندیشه و علوم آن حضرت می‌پردازد.

و بدان چه با او شریک می‌گردانیدیم، کافریم." [ولی] هنگامی که عذاب ما را مشاهده کردند، دیگر ایمانشان برای آن‌ها سودی ندارد. سنت خداست که [از دیرباز] درباره بندگان چنین جاری شده و آن جاست که ناباوران زیان کرده‌اند.

از این آیه می‌فهمیم ایمانی می‌تواند مؤثر باشد که ایمان خوفی و به عنوان اسقاط عذاب نباشد. این مرد ذمی که ایمان می‌آورد، به عنوان فرار از مسئله‌ی اعدام است. این علم سرشار از قرآن، علم عادی نیست. این آیه را هزاران نفر خوانده بودند و تا زمان امام هادی این حکم را متوجه نشده بودند.

گاهی در مسائل روشن هم به حضرت مراجعه می‌کردند. متوکل خادمی غیر مسلمان به نام ابن نوح داشت و به او کنیه داده بود. کنیه نشانه‌ی احترام است و غالباً عرب‌ها که دارای عشیره هستند برای فرزندان خود کنیه انتخاب می‌کنند و با کلمه‌ی «ابو» یا «ابن» او را می‌خوانند. متوکل به این مرد ذمی و کافر می‌گفت این نوح. فقیهانی که در حقیقت قشری هستند و از آیات و روایات خبری ندارند، گفتند: نباید به یک فرد غیر مسلمان کنیه بدهیم و کنیه نشانه‌ی احترام است. گفتند: از امام هادی سؤال کنید. حضرت این آیه را خواندند: تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَ تَبَّ (مسد ۱)؛ خداوند به او لقب داده است و این هائشانه‌ی احترام نیست.

حضرت مقام عظیمی در جهان آن روز داشت. به قدری که علناً دانشمندان اسلام، حتی کسانی که شیعه‌ی اثنی عشری نبودند، از عظمت و دستگیری حضرت سخن می‌گفتند و من برخی از کلمات ایشان را نقل می‌کنم و ببینید که غیر از ما هم دیگران درباره‌ی ایشان احترام قائل بوده‌اند. ابوالفلاح حنبلی در کتابی به نام شذرات الذهب شرح حال شخصیت‌ها و بزرگان را نوشته است. او در این کتاب خود می‌گوید: امام هادی فقیه امامی متعبد - البته نباید از فردی که قاتل به امامت آسمانی امام هادی نیست بیش از این انتظار داشت -

یافعی کتابی دارد به نام «مراهل‌الجنان» و کتاب خوب و ارزنده‌ای است و همین کلمات را تکرار می‌کند، اما ابن صباغ مالکی در کتاب الفصول المهمة فی معرفة الأئمة می‌فرماید: امام هادی انسانی است که زمین و آسمان مناقب و فضائل او را پر کرده است و من نمی‌توانم با قلم و بیانم گوشه‌هایی از مناقب و فضائل حضرت را بگویم. با این که اموال به منزل امام می‌رود، اما ایشان این اموال را در بین فقرا تقسیم می‌کنند و خود با یک حصیری زندگی می‌کند و برای این که بتواند زندگی خودش معتمد بر حقوق عامه نباشد، مزرعه‌ای را در سامرا تهیه کردند و خودشان گاه و بی‌گاه در آن‌جا کار می‌کردند. (الفصول المهمة، ابن صباغ المالکی، ج ۲، ص ۱۰۷۳) راوی می‌گوید: دیدم امام هادی در آن‌جا مشغول کار است و عرق از پای او می‌ریزد. عرض کردم: «آین الرجال؟» دوستان شما کجا هستند؟ اجازه دهید ایشان این کار بکنند. حضرت فرمودند: نه، بهتر از من با دسترنج خود زندگی کردند؛ جدم رسول‌الله و علی بن ابی‌طالب و پدرانم. (کافی ط - الاسلامیه)، ج ۵، ص ۷۵)

و ایشان انسان‌های والایی هستند و همه جهان عاشق ایشان هستند من مدت‌ها در سامرا بوده‌ام. غالب ایشان سنی‌اند اما نسبت به امام هادی و عسکری علیهما‌السلام خیلی علاقه‌مند هستند و گاهی فرزندان خود را که مریض بودند، در کنار ضریح می‌بستند و اعتقاد به عظمت ایشان داشتند. خدایا قلوب ما را به نور قرآن و ولایت روشن نما و شر دشمنان اهل بیت را از کشور اهل بیت دور بفرما و انسان‌هایی که حقیقت انسانیت را از دست داده‌اند و جهل و جهالت را خریده‌اند، به سزای اعمالشان در دنیا و آخرت برسان.

گزارشی از وضعیت نشر آثار دینی

ترجمان وحی، یکی از مشکلات حوزه نشر دینی را عدم توجه جدی به زیبایی گرافیکی، کیفیت چاپ و ویرایش کتاب های تولید شده عنوان کرد. نقدی با بیان این که کتاب های غیردینی از نظر گرافیکی زیباتر عرضه می شوند، گفت: به عنوان مثال اگر مخاطب ما بخواهد چند صفحه کتاب دینی و مذهبی را مطالعه کند به خاطر این که این ویژگی ها در آنها رعایت نشده زود خسته می شود در حالی که برای کتاب های غیر دینی برای این منظور هزینه می کند و مخاطبان خود را دارند. وی تاکید کرد: به نظر می رسد در زمینه انتخاب قالب، ویرایش و کارهای حروفچینی و گرافیکی کتاب ها و مطبوعات دینی با مشکل مواجه هستیم به طوری که اکثر آنها نه ویرایش دارند و نه غلط گیری شده اند و متأسفانه ما فقط به عنوان یک کالای اقتصادی به آنها نگاه می کنیم.

رئیس موسسه فرهنگی ترجمان وحی همچنین با اشاره به وضعیت کتاب های ترجمه ای در حوزه نشر دینی، افزود: فن ترجمه و فن ویرایش دو مقوله جدا هستند اما فن ویرایش در کشور ما بویژه در زمینه تدوین کتب دینی مغفول مانده است به طوری که افرادی اقدام به ترجمه کتاب می کنند اما به ویرایش آن توجه ندارند.

حجت الاسلام نقدی با بیان این که ترجمه قرآن به ۱۵ زبان را درموسسه ترجمان وحی در دست اقدام داریم، گفت:تاکنون این موسسه کلام وحی را به ۷ زبان زنده دنیا مانند انگلیسی، فرانسوی، ترکی استانبولی، ترکی آذری، چینی و اسپانیایی اردو ترجمه کرده است.

کار موازی و تکراری، آفتی برای حوزه نشر آثار دینی

مدیرعامل شرکت چاپ و انتشارات قرآنی آسوه معتقد است: تکراری بودن موضوعات و کتاب هایی که در حوزه نشر دینی عرضه می شود باعث افت یا توقف فروش آنها می گردد.اما کتاب هایی که تازه هایی را نگارش می کنند یا مطالبی را که تاکنون گفته شده به بیان جدید و با حجم کمتر ومتنوع تر ارائه می دهند مخاطبان خود را دارند.

ناصر بابامحمدی با ارزیابی از وضعیت نشر دینی و آسیب هایی که در این حوزه وجود دارد، بیان کرد: به نظر بنده در حوزه نشر دینی آن چیزی که آسیب می رساند کار موازی و تکراری است که در رابطه با یک مسئله چندین عنوان کتاب چاپ می شود و کمتر کارهای ابتکاری و جدید انجام می شود در حالی که می بینیم مولفان و ناشرانی که به این مقوله توجه دارند کتابشان بازار فروش خوبی دارد و می تواند مورد خرید مخاطبان جدید بویژه جوانان و نوجوانان قرار گیرد.

وی خاطرنشان کرد: تکراری بودن کار باعث می شود آثار و محصولات دینی یا در هر موضوعی در حوزه نشر دچار مشکل افت یا توقف فروش شوند.اما کتاب هایی که تازه هایی را نگارش می کنند یا مطالبی را که تاکنون گفته شده به بیان جدید وباحجم کمتر ومتنوع تر ارائه می کنند مخاطبان خود را دارند.

بابا محمدی بابیان این که مسئله مورد بحث که امسال نسبت به سال های گذشته داریم بحث افزایش قیمت کاغذ ومواد اولیه چاپ است،افزود: این مسئله بر افزایش قیمت کتاب اثرگذار بوده است.هرچند پیش بینی بنده و برخی ناشران این است که امسال از نظر فروش نسبت به سال گذشته بعید است که پائین تر باشد ولی از نظر تعداد و عنوان کمتر خواهد بود.

وی اضافه کرد: برداشتن یارانه و سوسپد از کاغذ مشکلاتی را برای ناشران فراهم کرد و شاهد خروج ناشران کم کار و کم فعال از حوزه نشر هستیم.

مدیرعامل شرکت چاپ و انتشارات قرآنی آسوه همچنین با اشاره به این که بحث ناشران قرآنی ومذهبی در دو قسمت خلاصه می شود، تصریح کرد: یکی در نمایشگاه بین المللی کتاب و دیگری در نمایشگاه ماه مبارک رمضان که آن اختصاص به ناشران مذهبی وقرآنی دارد و راه را برای عرضه کتاب از سوی ناشران مذهبی ودینی باز می کند.

آن چیزی که از بررسی بازار فروش، انبار وحسابداری و دو دفتر فروش در تهران وقم ازانتشارات اسوه به دست می آید، رضایت بخش بوده است.وی از عرضه ۵۰۰عنوان کتاب در نمایشگاه کتاب امسال خبرداد وافزود: ۱۷۰عنوان یا قطعه آن قرآنی است و بقیه مربوط به کتاب هایی است که در چند سال گذشته چاپ شده اند وچند عنوان نیز چاپ ۹۱است.

نمایشگاه بین المللی کتاب تهران به عنوان بزرگترین معرض وبهترین فرصت برای معرفی و عرضه آثار و تولیدات مکتوب مولفان، اندیشمندان و صاحب نظران در رشته های مختلف است. شبکه ایران در گفت و گویی با تعدادی از صاحب نظران و فعالان حوزه نشر دینی آسیب ها و چالش های پیش روی آن را بررسی کرده و بدین منظور گفت و گویی با مدیرعامل شرکت چاپ و انتشارات قرآنی آسوه، رئیس موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران و رئیس موسسه فرهنگی ترجمان وحی انجام داده که مشروح این مصاحبه را در زیر می خوانید.

نشر دینی توسعه یافته ولی خالی از مشکلات نیست

رئیس موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، گفت: از جمله مشکلات نشر آثار دینی یکی مشکل روش شناختی و معرفت شناختی در حوزه معرفت دینی است که برخی به جهت تسلط نداشتن به روش و منطق فهم دین دچار یک آسیب معرفتی درشناخت نصوص ومتون دینی می شوند.

حجت الاسلام خسروپناه در این باره گفت: ازبرکت انقلاب اسلامی وفعالیت های گسترده ای که در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صورت گرفته به جرات می توان گفت که نشر دینی توسعه ارزشمندی پیدا کرده است هرچند این توسعه خالی از مشکلات نیست.وی با اشاره به برخی از مشکلات در حوزه نشر دینی، افزود: ازجمله مشکلات نشر آثار دینی یکی مشکل روش شناختی و معرفت شناختی در حوزه معرفت دینی است که برخی به جهت تسلط نداشتن به روش و منطق فهم دین دچار یک آسیب معرفتی درشناخت نصوص ومتون دینی می شوند و لذا به تفسیر به رای و تاویل گرایی مبتلامی شوند.

وی خاطرنشان کرد: به این دلیل هرکسی به خود اجازه می دهد در معرفت دینی اظهار نظر کند و خود را متخصص این فن بداند که برطرف کردن این آسیب باید توسط عالمان و دانشمندان دینی صورت گیرد.

حجت الاسلام خسروپناه ادامه داد: مشکل دیگری که درحوزه نشر آثار و کتب دینی وجود دارد مشکل گرانی کاغذ است که سبب می شود با این وضع گرانی کاغذ، قیمت کتاب ها افزایش پیدا کند و در نتیجه سبب شود متدینانی که می خواهند با مطالعه کتاب، معرفت دینیشان رشد پیدا کند امکان خرید برایشان کمتر فراهم گردد و درصد مراجعه به نشر دینی هم کاهش پیدا کند.

این مولف کتب دینی و اندیشه ای با بیان این که وزارت ارشاد و دستگاه های مربوطه باید فکری برای این مسئله نشر بکنند، گفت: عدم حمایت در دوره های مختلف از شرکت های کاغذ سازی باعث ورشکستگی آنها و نتیجه آن وابستگی ما به کشورهای دیگر شد که این مسئله نیزبشدت به نشر و مخصوصاً نشر کتب دینی آسیب می زند. خسروپناه تاکید کرد: جا دارد دولت با سرمایه گذاری و توسعه در بخش کشاورزی و حمایت از شرکت های فعال در این زمینه، مشکل کاغذ را برطرف کند.

وی با اشاره به این که به هرحال یکسری مشکلات معرفتی و یکسری مشکلات مدیریتی و اقتصادی در بحث نشر دینی وجود دارد، تصریح کرد:باید عالمان و دانشمندان تلاش کنند مرتب به موضوعات جدید بپردازند و مشکلاتی که تاکنون حل نشده را حل کنند اما این به معنای آن نیست که به مسائل گذشته نپردازیم بلکه می توان با ادبیات جدید به آنها پرداخت و برای مخاطب جدید پاسخ داد.هرچند ممکن است کتاب هایی با اثر قدیمی به این مباحث پرداخته اند اما مخاطب امروز نمی تواند با آن ارتباط علمی و معرفتی برقرار کند.

به گرافیک و کیفیت چاپ کتب دینی توجه بیشتری شود

حجت الاسلام والمسلمین محمد نقدی با اشاره به این که نمایشگاه کتاب یک فرصت طلایی و استثنایی برای همه کسانی است که در حوزه فرهنگ به طور عموم و فرهنگ دینی کار می کنند، گفت: پیشرفت نشردینی و مطبوعات دینی واقعیتی غیر قابل انکار است یعنی هم نهادهای دولتی و هم نهادهای خصوصی و هم افرادی که علاقه و انگیزه دارند فضای کار برایشان مهیا است و این خبر خوبی است.

وی خاطرنشان کرد: هرچند این پیشرفت جای خرسندی دارد اما نمی توان گفت وضعیت نشر دینی بویژه آثار و تولیدات دینی در حد مطلوبی است. رئیس موسسه فرهنگی

دکتر لاریجانی:

امروز به روش اعتدال نیاز داریم

دکتر علی لاریجانی در مراسم اختتامیه کنگره بزرگداشت عبدالجلیل رازی قزوینی که در موسسه علمی فرهنگی دارالحديث قم برگزار شد به ویژگیهای کتاب نقض اثر این عالم فرهیخته اشاره کرد و اظهار داشت: جدا از اینکه این کتاب در شرایط تندورانه که در آن زمان وجود داشت و اتهاماتی به شیعه می زدند، نگاشته شد، نوعی اعتدال و انصاف فکری در قلم عبدالجلیل رازی قزوینی دیده می شود.

وی اضافه کرد: عالمان شیعی با پایبندی که به معارف و عقاید شیعه دارند در رویارویی با مخالفان، وجه اعتدال و انصاف فکری را رعایت می کنند و کتاب نقض از منظر اعتدال و انصاف مذهبی یک کتاب مهم و واقع بین است و با برخی آثار دیگران تفاوتی دارد.

رئیس مجلس شورای اسلامی تاکید کرد: این اعتدال و انصاف در فکر دینی به معنای بی مبالائی در مسلک مذهبی نیست چون عبدالجلیل رازی قزوینی در آثار خود بارها از خلافت امیرالمومنین(ع) دفاع جانانه ای کرده است.

لاریجانی این کتاب را یک مدرسه اعتدال و جدال احسن توصیف کرد و اظهار داشت: با توجه به سنجشی که می توان با برخی کتابهای دیگر داشت، این مرد بیش از آنکه با مذاهب مشکلی داشته باشد با گرایش های متعصبانه مبارزه می کند.

به گفته وی، مرحوم رازی قزوینی جریان های شیعی تندرو را سرزنش می کند و وقتی راجع به اهل سنت صحبت می کند مشربش استفاده از عبارات تند نیست.

وی با بیان اینکه عبدالجلیل رازی قزوینی، شیعه را به اخباری و اصولی تقسیم می کند که این امر پیش از کتاب نقض متداول نبود، تاکید کرد: از نظر عبدالجلیل شیعه اصولی همان عقل گرایان معتدل مثل شیخ طوسی، ابوالفتح و... است.

لاریجانی اضافه کرد: به اعتقاد او از مشخصات جریان شیعه اصولی این است که سخن به قاعده می گویند و به همین جهت در چندین صفحه این کتاب می توان مسلک فکری او را در این زمینه مشاهده کرد.

وی با بیان اینکه عبدالجلیل رازی روش توهین به دیگران را مذموم می داند اظهار داشت: در زمان مرحوم رازی توهین و تکفیر به شکلی انجام می شد و در سده اخیر که جریان وهابیت به شکل گسترده ای به دیگران تهمت و افترا می زنند، جنس این تکفیرها از همان نوع است.

دکتر علی لاریجانی با اشاره به مشکلات عدیده ای که وهابیون برای جهان اسلام ایجاد کردند، افزود: عمده تفکر فرقه های اسلامی از این جنس نیست.

وی تاکید کرد: اصلا نمی شود با وهابیون بحث کرد و مذاکره و مباحثه با آنها تعطیل است اما این مشکل با دیگران وجود ندارد و به عنوان مثال شیخ الازهر با وهابیت تفاوت زیادی دارد.

رئیس مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه امروز نیاز به روش اعتدال داریم اظهار داشت: چندی پیش در نماز جمعه مصر برخی از سلفیون مطالبی را بیان می کردند که نه به نفع مصر است و نه به نفع جهان اسلام، و نه شرایط مصر اجازه می دهد چنین افکار تند و سستی را مطرح کنند.

وی یکی دیگر از ویژگیهای آثار عبدالجلیل را تکیه او بر عقلانیت عنوان کرد و اظهار داشت: این روش عقلانی در اثبات صفات عقل که نیاز به بحث عقلی دارد مرزبندی است که بین شیعه و سایر فرقه ها است و عبدالجلیل رازی قزوینی کاملاً به روش عقلانی توجه دارد.

وی پرهیز از خشونت کلامی و تاکید بر مشترکات را از دیگر ویژگیهای آثار رازی قزوینی دانست و گفت: او در کتاب نقض بیش از آنکه به اختلافات اشاره کند به اشتراکات تاکید دارد و روش تکفیری ندارد. وی ادامه داد: عبدالجلیل سعی کرده در زمان خودش اختلاف بین شیعه و سنی را به حداقل برساند.

دکتر لاریجانی تاکید کرد: تلاش او این است که ضمن دفاع از تفکر شیعی، اختلافات را زیاد نکند و اشتراکات را افزایش دهد و معتقد است اگر اختلافاتی وجود دارد نباید به نزاع تبدیل شود. به گفته رئیس مجلس، عبدالجلیل رازی قزوینی به حاکمان توصیه می کند که این اختلافات را بهانه ای برای نزاع ندانند.

وی نظریات اعتدالی را نیاز عالم اسلام دانست و تاکید کرد: یکی از مشکلات امروز دنیای اسلام تندروی وهابیت است. وهابیت عارضه ای برای دنیای اسلام است که مسمانان از وجوه مختلف از این افراد لطمه می خورند.

لاریجانی با نقدی بر برخی از مطالب کتاب نقض که نوعی تخفیف در مسائل اصولی شیعه و سنی قائل شده اظهار داشت: عبدالجلیل در برخی از وجوه بیش از حد بساط رفاقت را پهن کرده است. مثلاً مقایسه معمولی بین خلافت ابوبکر و امام علی(ع)، امام حسن(ع) و عمر، امام حسین(ع) و عثمان کرده است.

وی ادامه داد: تردیدی نیست که این سنخ مطالب از یک جهت از زیرکی نویسنده است که حرفش را می زند که خلافت امام علی(ع) به نصب است و خلافت ابوبکر به نظر مردم. وی تاکید کرد: تردیدی نیست که بدگفتن و توهین به علمای اهل سنت مرسوم نبوده است اما اگر بناست منصفانه حرف بزند، همه حقیقت را نگفته است وگرنه تفاوت علی(ع) و ابوبکر اینقدر کم نبوده که گفته شود امام علی(ع) مقداری از ابوبکر بهتر بوده است. رئیس مجلس شورای اسلامی گفت: این مقایسه در حد یک مقایسه معمولی نیست. ما ائمه را انسان کامل می دانیم و معلوم است که آن بزرگواران با انسان های دیگر قابل مقایسه نیستند.

وی نگاه اعتدالی را از نظر سیاسی ارتقایبخش دانست و اظهار داشت: یکی از روشهایی که غربی ها دنبال می کنند فتنه دعوای شیعه و سنی است و در این میان مکتب اصولی شیعی مکتب معقول و به اندازه است و اگر این نگاه دنبال شود آرامش دهنده است.

حضرت آیت الله بروجردی و تقریب بین مذاهب اسلامی

استاد سید هادی خسروشاهی

منبع: مجله مهرنامه / شماره ۲۱

موضوع بود و مرغ دلش برای این موضوع پر می زد، عجیب این است که از دو منبع موثق شنیدم که در حادثه قلبی اخیر که منجر به فوت ایشان شد، بعد از حمله قلبی اول که عارض شد مدتی بیهوش بوده اند بعد که به هوش آمدند، قبل از آنکه توجهی به حال خود نکنند و در این موضوع حرفی بزنند، موضوع تقریب مذاهب و وحدت مسلمانان را مطرح می کنند و می گویند من آرزوها را در این زمینه داشتم. (مرتضی مطهری، تکامل اجتماع صفحه ۲۰۴، تهران ۱۳۷۲، انتشارات صدرا).

آیت الله بروجردی از تأسیس و توسعه دارالتقریب حمایت کرد، ایشان در درس خارج فقه خود در بعضی مواقع فتاوی علمای عامه را بیان می کرد و می فرمود مسیر تاریخ فقه اسلامی با مطالعه در فتاوی علمای عامه روشن تر می شود، به همین منظور حاج شیخ محمدتقی قمی را به عنوان نماینده خود در مصر انتخاب نمودند و خود به عنوان یک عالم شیعی در مرکز علمای اهل سنت - مصر - با رؤسای الازهر ارتباط داشتند و نامه ها مبادله می کردند. (علی دوانی، خاطرات فلسفی، تهران، ص ۱۸۸).

چند سند تاریخی

... پس از این مقدمه کوتاه، بسیار مناسب خواهد بود که ترجمه متن بعضی از نامه ها و مکاتبات بین آیت الله بروجردی و شیوخ الازهر هم آورده شود که سرانجام این تبادل نامه ها و پیام ها، به صدور فتاوی تاریخی شیخ اسبق الازهر - مرحوم شیخ محمود شلتوت گردید که به موجب آن پیروی از مذهب شیعه امامیه، مانند مذاهب اربعه اهل سنت جایز و رسمی اعلام شد.

ترجمه این فتوی را هم پس از درج دو سه نامه نقل می کنیم. بعضی از این نامه ها در مجله رساله الاسلام ارگان رسمی دارالتقریب چاپ قاهره درج و منتشر شده است. متن بعضی دیگر را هم مرحوم علامه شیخ محمد تقی قمی نماینده آیت الله بروجردی و دبیر کل دارالتقریب قاهره به اینجانب داده اند که متن عربی آن ها را در کتاب قصه تقریب چاپ قاهره آورده ام. البته این کتاب اخیراً توسط مجمع تقریب بین مذاهب اسلامی ترجمه شده و تحت عنوان: سرگذشت تقریب در ۵۶۰ صفحه، با اسناد و عکس های بسیاری، منتشر شده و در اختیار عموم قرار دارد:

دو نامه از دو شخصیت بزرگوار (۱)

استاد معظم حضرت مستطاب - شیخ عبدالمجید سلیم - شیخ جامع الازهر - باخبر شد که حضرت علامه بزرگوار - حاج آقا حسین بروجردی از بزرگان علمای شیعه در ایران، دچار بیماری شده و از انجام بسیاری از فعالیت های گرانسنگ خود در خدمت به اسلام و مسلمانان بازمانده اند. اتفاقاً حضرت استاد بزرگ شیخ عبدالمجید سلیم خود نیز در همین دوره زمانی، مدتی را در بستر بیماری بودند که بلافاصله پس از شفا یافتن و از سرگیری فعالیت های خویش، دستور ارسال این نامه صمیمانه و برادرانه را به حضرت آیت الله صادر کردند که متن آن از این قرار است:

حضرت مستطاب آیت الله حاج آقا حسین بروجردی

سلام الله علیکم و رحمته، اما بعد: ما از طریق رادیو مطلع شدیم که سلامتی گرانقدر شما با کسالتی که عارض شده، آسیب دیده است، از این بابت و با توجه به مراتب علم و فضل و

مصلحت اسلام، نباید به این مسئله دامن زد، بلکه باید به فکر مسائل دیگری بود که موجب وحدت مسلمین در مقابل دشمنان گوناگون گردد و حتی خطاب به بعضی از علماء حوزه فرموده بود: مسأله خلافت امروز مورد نیاز مسلمانان نیست که ما با هم دعوا کنیم. هرچه بوده اکنون یک مسئله تاریخی است آنچه که امروز به حال مسلمانان سودمند است اینست که بدانیم احکام را از چه مأخذی باید اخذ کنیم. (مجله حوزه چاپ قم شماره ۴۴ - ۴۳ ص ۵۱) و در همین رابطه به دستور ایشان کتاب "حدیث الثقلین" تألیف مرحوم وشنوی در قاهره به چاپ رسید تا انتخاب راه برای عموم روشن گردد.

آیت الله شهید مرتضی مطهری درباره علاقه آیت الله بروجردی به وحدت و تقریب می گوید:

یکی از مزایای معظم له توجه به علاقه فراوانی بود که به مسأله وحدت اسلامی و حسن تفاهم و تقریب مذاهب اسلامی داشت، این مرد چون به

جلسه ای در محل دارالتقریب در قاهره، ۱۳۴۵ ه. ق از راست به چپ:

۱- شیخ حسن البنا مؤسس و مرشد اخوان المسلمین ۲- علی مویه امام شیعه زیدیه در یمن ۳- الامام الشیخ عبدالمجید سلیم شیخ الازهر و مرجع اعلی فتوی ۴- امجد الزهاوی از علمای بزرگ عراق ۵- الحاج امین الحسینی مفتی فلسطین ۶- الشیخ الالوسی ۷- محمد النقی القمی مؤسس دارالتقریب

تاریخ اسلام و مذاهب اسلامی آشنا بود، می دانست که سیاست حکام گذشته در تفرقه و دامن زدن آتش اختلاف چه اندازه تأثیر داشته است و هم توجه داشت که در عصر حاضر نیز سیاست های استعماری از این تفرقه حداکثر استفاده را می کنند و بلکه آن را دامن می زنند و هم توجه داشت که به عدد دوری شیعه از سایر فرق سبب شده است که آن ها شیعه را نشناسند و درباره آن ها تصوراتی دور از حقیقت بنمایند.

به این جهات بسیار علاقه مند بود که حسن تفاهمی بین شیعه و سنی برقرار شود که از طرفی وحدت اسلامی که منظور بزرگ این دین مقدس است، تأمین گردد و از طرف دیگر شیعه و فقه شیعه و معارف شیعه آن طور که هست به جامعه تسنن که اکثریت مسلمانان را تشکیل می دهند معرفی شود، از حسن تصادف چند سال قبل از زعامت و ریاست معظم له که هنوز ایشان در بروجرد بودند دارالتقریب بین المذاهب اسلامی به همت جمعی از روشنفکران سنی و شیعه تأسیس شده و معظم له در دوره زعامت خود تا حد ممکن با این فکر و با این مؤسسه کمک و همکاری کرد. برای اولین بار بعد از چند صد سال، بین زعیم روحانی شیعه و زعیم روحانی سنی شیخ عبدالمجید سلیم و بعد از فوت او شیخ محمود شلتوت مفتی حاضر و رئیس جامع الازهر، روابط دوستانه برقرار شد و نامه مبادله گردید... معظم له عشق و دلباخته این

کمیته مرکزی تقریب بین مذاهب اسلامی، از راست به چپ:

۱- شیخ العنانی ۲- شیخ علی الخیف استاد فقه و اصول در الازهر ۳- احمد علی علویه ۴- شیخ السکی ۵- محمدعلی علویه پاشا ۶- شیخ عبدالمجید سلیم رئیس اسبق الازهر ۷- شیخ محمود شلتوت رئیس سابق الازهر ۸- شیخ حسن البنا رهبر اول جمعیت اخوان المسلمین ۹- شیخ محمد مدنی رئیس دانشکده حقوق اسلامی و مدیر مجله رساله الاسلام ۱۰- شیخ محمد تقی قمی

مبانی فقهی شیعه در صدور فتوی استفاده کردند.

چاپ کتاب المختصر النافع محقق حلّی و خلاصه شرائع الاسلام و بعد تفسیر مجمع البیان در قاهره با همکاری شیخ احمد حسن الباقوری، وزیر اوقاف مصر که قبلاً از اعضاء مکتب الارشاد اخوان المسلمین بود، گامی دیگر در همین رابطه بود که بی تردید در تغییر روش علماء الازهر و خوش بینی آنان نسبت به شیعه، نقش مؤثری داشته است که تاکنون نیز ادامه دارد.

آیت الله شیخ محمد واعظ زاده خراسانی (حفظه الله)، از شاگردان برجسته آیت الله بروجردی و دبیر سابق مجمع تقریب و رئیس فعلی پژوهشگاه اسلامی مشهد مقدس، در کتاب: زندگی آیت الله بروجردی آورده است که در تألیف کتاب: جامع الاحادیث الفقهیه که زیر نظر مستقیم آیت الله بروجردی تنظیم می شد و چندین بار تاکنون چاپ شده است، آیت الله بروجردی دستور داده بود که در ذیل هر باب فقهی و نقل هر حدیث از ائمه هدی، روایات اهل سنت نیز نقل شود تا ضمن آشنائی طلاب ما، برادران سنی هم آگاه شوند که چه تعداد حدیث از طریق ائمه ما و آنها نقل شده است و این گامی عملی برای تقریب مذاهب اسلامی است...

مرحوم آیت الله بروجردی، برای جلوگیری از گسترش دامنه اختلافات اجازه نمی داد که به مقدسات و ائمه اهل سنت اهانتی روا بشود و حتی آن را حرام می دانست و در موردی، آیت الله واعظ زاده خراسانی نقل می کند: روزی در جلسه تنظیم کتاب حدیث، آیت الله بروجردی حضور یافت و با تأسف بیان کرد: کسی آمده کتابی نوشته و به خلفاء اهانت کرده و نام مرا هم در آغاز کتاب خود آورده است، وقتی از این امر مطلع شدم دستور دادم که تمام نسخ کتاب را جمع آوری کنند و تا آن سطور حذف نشود، اجازه نشر نباید. ما در چه زمانی زندگی می-کنیم؟ این حرف ها جز ضرر و ایجاد عداوت چه فایده ای دارد؟ (این مطلب علاوه بر کتاب زندگی آیت الله بروجردی در کتاب: بیست سال تکاپوی اسلام شیعی در ایران صفحه ۳۹۰، تهران ۱۳۸۱ هم آمده است).

اصولاً آیت الله بروجردی، برخلاف بعضی از معاصرین که مسئله خلافت و امامت را به نحو خاصی مطرح می کنند که موجب تشدید اختلافات می گردد، معتقد بودند که این مسئله یک امر تاریخی است و روش حضرت علی علیه السلام در مقابل خلفاء نشان میدهد که برای

حضرت آیت الله سید حسین بروجردی که پس از رحلت آیت الله اصفهانی به مرجعیت تام رسید از فقههای نامداری بود که علاوه بر فقه در علوم دیگر از جمله علم الحدیث و رجال شخصیتی برجسته و بی نظیر بشمار می رفت و در این میدان، تسلط کاملی بر حدیث و فقه اهل سنت هم داشت و این رشته را در مکتب اصفهان و سپس مکتب نجف در محضر اساتید برجسته آن دوران فرا گرفته بود و بدلیل همین احاطه بر علوم و فقه مذاهب، در مسائل خلافتی فقهی، به فقه مقارن ارزش ویژه ای قائل بود و در عمل، در حوزه تدریس خود در هر مسئله مهم خلافتی، اهتمام خاصی به بررسی ادله مذاهب دیگر داشت و شاید در همین رابطه به تصحیح و

تجدید چاپ کتاب الخلاف مرحوم شیخ طوسی اقدام نمود و حتی در بعضی از اوقات، این کتاب را همراه خود به حلقه درس فقه خود می آورد و با استناد به آن کتاب و نظرات شیخ طوسی، فضایی حوزه درسی خود را با این مکتب آشنا می ساخت و درواقع بدینوسیله موجب می شد که فضایی حوزه، مجتهدان آینده دنیای تشیع، با کتاب ها و آراء فقهی مذاهب اربعه اهل سنت آشناتر شوند چون چنین عقیده داشتند که فقه یک علم مشترک بین مذاهب اسلامی است که با هم اشتراکات و پیوندهای زیادی دارند و باید از جنبه های مثبت آن بویژه در مسائل مستحدثه مانند مسئله بانکداری، بیمه، تجدید نسل، پیوند اعضاء، اهداء اعضا و... در استنباط احکام آنها، استفاده لازم بعمل آید.

البته باید اشاره نمود که اصولاً با توجه به تلمذ بعضی از ائمه اربعه اهل سنت در محضر ائمه هدی علیهم السلام و شرکت و حضور علماء و طلاب شیعه و سنی، در محافل درسی یکدیگر این سنت حسنه رجوع به فتاوی فقهی طرفین از دوران های قدیم - بویژه از عصر علمی امام باقر و امام صادق (ع) تا عصر شهید ثانی و پس از آن ۹۱۰ ه- و به بعد - ادامه داشته ولی متأسفانه به علت دخالت بعضی از حاکمیت های سنی یا شیعه، در یکی دو قرن اخیر به کنار گذاشته شده بود و با ابتکار آیت الله بروجردی و روش عملی تدریسی وی در حوزه قم - و سپس در دیگر حوزه ها - مرسوم گردید.

آیت الله بروجردی برای تأکید و تأیید مطلب، گاهی در ضمن دروس خود، که اینجانب نیز حدود یک سال، در آن حضور داشتم، به این نکته اشاره می نمودند که قدمای فقهائ شیعه مانند شیخ مفید (م ۴۱۳ ه- ق) سید مرتضی (م ۴۳۶ ه- ق) شیخ طوسی (۴۶۰ ه- ق) شیخ الطائفه و صاحب کتاب الخلاف و المبسوط والنهایه - همواره به این روش عمل می کردند و سپس استفاده از این روش را به سود جهان اسلام و وحدت مسلمین و نزدیکی علماء شیعه و سنی - با شناختی که از آراء و فتاوی همدیگر پیدا می کنند - می دانستند.

و برای تکمیل این روش و گسترش همه جانبه آن بین علماء فریقین، بر این باور بودند که باید کتب فقهی شیعه بین علماء اهل سنت توزیع شود تا آنها هم از دامنه وسیع فقه شیعی آگاه شوند و درواقع گامی مثبت در راه ایجاد وحدت و تقریب، برداشته شود و برای همین منظور کتاب المبسوط شیخ طوسی را توسط علامه محمدتقی قمی به شیخ عبدالمجید سلیم - از شیوخ الازهر - فرستادند که موجب اعجاب نامبرده گردید و در مراحل، دارالافتار مصر - وابسته به الازهر - از

اخلاصی که از آن برخوردارید، متأسف شدیم؛ از خداوند متعال شفای عاجل شما را مسئلت کرده امیدواریم هرچه زودتر لباس عافیت ببوشید تا به فعالیت های معهود خود در خدمت به اسلام و مسلمانان ادامه دهید. اراده خداوندی چنین مقدر کرده بود که در این دوره اینجانب نیز در بستر بیماری قرار داشته و گرفتار خود و مشکلات هم کیشان خود باشم و در تنهایی خویش به اندیشه حال امت گرانقدر فرو روم و از وضعی که دارند، دستخوش نگرانی و اندوه فراوان گردم؛ از شما می خواهم برای سلامتی ما به درگاه خداوند دعا فرمایید، همچنان که من نیز همین دعا را به درگاه احدیت برای شما دارم و مطمئن هستم که خداوند همگی ما را در کنف حمایت و عنایت خویش قرار می دهد.

امت اسلامی امروزه بیش از هر زمان دیگری به مردانی با عزمی صادق، استوار و مجاهد حقیقی راه خدا نیازمند است تا شعله های فتنه را از پیرامونش خاموش سازند و محنت ها و رنج هایش را برطرف کنند؛ چه نیروهای شیطانی دست به دست هم داده و عناصر فساد یکجا گرد آمده اند و مؤمنان در همه کشورهای اسلامی دچار مشکلات بسیاری گشته اند، تو گویی آن زمانه ای فرا رسیده که پیامبر گرامی اسلام (صلوات الله و سلامه علیه و علی آله و صحبه) پیش بینی فرموده بود که در این زمان: 'نگاه دارنده دین خود، همچون کسی است که پاره ای آتش در دست نگاه دارد'.

مثال مؤمنان صادق اهل علم همچون ستون های استوار و دژهای مستحکمی است که خداوند در میان مردم قرار داده تا زمین را در برابر فتنه ها و جهالت ها، پاس دارند یا همچون ستارگان درخشان در شب دیجوری است که رهروان را راهنمایی می نمایند و کم گشتگان را به سر منزل مقصود می رسانند.

پس همراه با من به درگاه خداوند دعا کنید تا اینان را حفظ کند و امثال آنان را در میان امت فراوان گرداند و رحمت خود را بر آنها بگستراند و آرامش و اطمینانش را بر ایشان فرود آورد و حق و دین را به وسیله، آنها تأیید کند و باطلان و ملحدان و مفسدان را به دست آنان به شکست و ورشکستگی کشاند؛ که او بر هر چه بخواهد توانا و به پاسخ به این دعای ما سزوار است.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته.

عبدالمجید سلیم

شیخ جامع الازهر) ۱۴ شعبان سال ۱۳۷۰ هـ-ق) حضرت آیت الله بروجردی تحت تأثیر این نامه صمیمانه قرار گرفت که خود بیانگر عواطف پاک و بی شائبه ای است که حضرت استاد بزرگ شیخ جامع الازهر و از برجسته ترین علمای اهل سنت در دل نسبت به ایشان و دیگر برادران مؤمنشان و نیز نسبت به خیزش امت اسلامی و بازیابی مجد و عظمت و عزت گذشته خود دارد، از این روی پاسخی این گونه نگاشتند:

حضرت مستطاب بزرگوار 'شیخ عبدالمجید سلیم'، شیخ جامع الازهر دامت افاضاته السلام علیکم و رحمه الله و برکاته اما بعد: نامه پرمهر شما متضمن محبت های الوالی اسلامی و تأسف از دریافت خبر رادیویی بیماری این جانب را که در آن برای شفا و سلامتم دعا فرموده بودید، دریافت کردم. از این بابت سپاسگزارم و از خداوند متعال مسئلت دارم که این همدلی و همنوایی را میان مسلمانان جایگزین گسست و ناآشنایی و جدایی سازد که او بر همه کاری تواناست.

در نامه شما همچنین آمده بود که سلامتی گرانقدر شما نیز با عارضه بیماری خدشه دار شده و به همین دلیل، جدی بستری گشته و درد خود و همکیشان خود را دارید و در خلوت خویش بانگرانی و تشویش به حال و روز امت اسلامی می اندیشید. در زمانه ای که مسلمانان رفته رفته احاطه کرده

نامه شیخ الازهر، محمود شلتوت درباره جواز تعدد به مذهب شیعه

و رنج ها و بدبختی ها، آنان را در برگرفته است، مردان علم و رجال اسلام باید که چنین باشند، از خداوند عزوجل مسئلت دارم که شما را لباس عافیت ببوشاند و برای خدمت به اسلام و مسلمانان و هر آنچه در چنین دوره ای از کسانی چون شما بر می آید - که خود را وقف خدمت به این امت و دور ساختن دشمنی های مفسدان و ملحدان از آن کرده اند - موفق و پیروز گرداند. مسائل بسیاری وجود دارد که مایل بودم با شما در میان بگذارم، ولی حالم اجازه این کار را نمی دهد. درودها و رحمت و برکات خداوند بر شما و بر مؤمنان صادقی که در کنار شما قرار گرفته اند.

حسین بروجردی قم/ایران

۱۷ رمضان سال ۱۳۷۰ هـ-ق

نامه ای دیگر به: آیت الله سید حاج آقا حسین بروجردی

دفتر شیخ الجامع الازهر'

به نام خداوند بخشنده مهربان

حضرت مستطاب برادر بزرگوار امام بروجردی / قم - ایران

سلام الله علیکم و رحمته، اما بعد.

ابتدا از سلامتی آن برادر ارجمند و گرامی، آغاز نموده و دعا می کنم تا آن جناب سراسر منبع برکت های فراوان برای مسلمانان و وحدت کلمه آنان باشید و خداوند بر عمر شما بیفزاید و با

مفتی مصر، شیخ نصر فرید واصل، رسماً اعلام کرد که از مذهب شیعه یعنی مذهب امام جعفر صادق(ع)، می توان مانند مذاهب دیگر پیروی کرد هفتاد و نه مصری المستور، سال سوم، شماره ۱۵، ص ۳

کارهای نیک بر یاری-هایش افزون کند.

از فرصت پیش آمده سفر برادر ارجمندم علامه بزرگوار استاد قمی (ایده الله تعالی) استفاده کرده و این مکتوب را به حضور شما می فرستم و کوشش های شما را ارج می نهم و از خداوند متعال

متن فتوای تاریخی استاد شیخ شلتوت درباره جواز تعدد به مذهب شیعه

مسئلت می نمایم هر آنچه خیر و برکت برای مسلمانان آرزو دارید، تحقق یابد و کوشش های حکیمانه شما را در جمع کلمه مسلمانان و همدلی آنان موفق بدارد.

به آن جناب مژده می دهم گام هایی که می دهم شما با تمام وجود آن-ها را تأیید می کنید و بیشترین توجه و عنایت را به آن ها مبذول می-فرمایید، با یاری خداوند متعال و به برکت دعاهای حضرتعالی، روند موافقی دارند و شماری از برجسته ترین علمای ما در الازهر برادرانی که در امر تقرب به کمال، حق جهاد را به جای می آورند، با ایمان صادقانه ما را همراهی می کنند و به وظایفی که دین آنها بر دوشان گذارده و برای رسالت انسانی والایی که بدان باور داشته و ایمان آورده اند، عمل می کنند.

امیدوارم برادر ارجمند و گرامی ما جناب استاد قمی هرچه زودتر نزد ما بازگردد تا سعادت آگاهی از اخبار شادی بخش شما نصیبمان شود و ما با دیدگاه ها و نظرات داهیمانه شما در تحقق آرزوهای مشترکمان آشنا شویم.

من مسائل بسیاری را برای ایشان توضیح دادم و از آن گرامی تقاضا کردم جزئیات آنها را برای شما بازگوید.

خداوند ما را در کاری که رضای اوست با شما همقدم دارد و پیوندهای قلبی ما را در عمل برای او

و در راه او مستدام و پیا برجا بدارد.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته. محمد شلتوت

- شیخ جامع الازهر -

۲۴ ذی القعدة ۱۳۷۹ هـ-ق

۱۹ ماه مه ۱۹۶۰ م.

پس از نقل این چند نامه، ترجمه متن فتوای شیخ محمود شلتوت درباره شیعه را که محصول همین تبادل افکار و مکاتبات است، به عنوان یک سند تاریخی می آوریم.

"دفتر شیخ الجامع الازهر"

به نام خداوند بخشنده مهربان

متن فتوای

استاد بزرگ حضرت مستطاب شیخ محمود شلتوت شیخ الجامع الازهر

درباره جواز تعدد بر مذهب شیعه امامی

از معظم له پرسیده شد:

برخی مردم برآنند برای آنکه عبادات و معاملات مسلمانان درست باشد، باید یکی از مذاهب معروف چهارگانه - که مذهب شیعه امامی و شیعه زیدی در میان آنها نیست - تقلید کنند، آیا جنابعالی با این نظر مطلق موافقت و به عنوان مثال پیروی از مذهب شیعه امامی اثنی عشری را جایز نمی دانید؟

معظم له پاسخ فرمود:

۱- اسلام بر هیچ یک از پیروان خود، پیروی از مذهب معینی را واجب نمی گرداند. ما می گوئیم هر مسلمانی ابتدا حق دارد از هر کدام از مذاهبی که به طور صحیح نقل شده و احکام آن در کتب ویژه آن مذهب تدوین شده است تقلید و پیروی کند و کسی که از هر کدام از این مذاهب تقلید نموده می تواند به مذهب دیگری - هر مذهبی که باشد - منتقل گردد، در این میان حرجی بر وی نیست.

۲- مذهب جعفری معروف به مذهب شیعه امامی اثنی عشری، مذهبی است که همچون دیگر مذاهب اهل سنت، تعدد بر آن شرعاً جایز است.

شایسته است مسلمانان این را بدانند و از تعصب های ناروا نسبت به مذاهب معین، رهایی یابند. دین خدا و شریعت او تابع مذهب یا منحصر به مذهب معینی نیست، چه همگان کوشش داشته اند و نزد خداوند متعال پذیرفته اند و هر کس که اهل رأی و اجتهاد نباشد، می تواند از آنها و بر اساس آنچه در فقه خود مقرر می دارند، تقلید و پیروی کند و در این میان تفاوتی میان عبادات و معاملات وجود ندارد.

محمد شلتوت

حضرت مستطاب علامه بزرگوار استاد محمدتقی قمی

دبیرکل 'جماعه التقرب بین المذاهب الاسلامیه'

سلام الله علیکم و رحمته، اما بعد:

با کمال خوشوقتی، نسخه ای از فتوای صادره با امضای خویش را که در خصوص جواز تعدد بر مذهب شیعه امامی صادر کرده ام، برایتان ارسال می دارم، امیدوارم آن را در شمار اسناد 'دارالتقرب بین المذاهب الاسلامیه' که به اتفاق در تأسیس آن مشارکت داشتیم، نگاهداری فرمایید. با آرزوی توفیق الهی در تحقق رسالت این نهاد.

والسلام علیکم و رحمه الله

شیخ الجامع الازهر

محمود شلتوت

لازم به یادآوری است که خوشبختانه، علیرغم تلاش و سمپاشی دشمنان اسلام و وحدت مسلمانان، شیوخ الازهر تا به امروز، همچنان هوادار وحدت بین شیعه و سنی و تقرب بین مذاهب اسلامی هستند و شیخ سابق الازهر مرحوم منطوای در مصاحبه ای با روزنامه صوت الازهر - ارگان رسمی الازهر - می گوید: 'میان شیعه و سنی فرقی نیست و کسی که بخواهد اختلافی ایجاد کند مزدور است'. صوت الازهر، چاپ قاهره، مورخ ۱۱ محرم ۱۴۲۴ هـ، ص ۱)

۱- متن این نامه در مجله 'رساله الاسلام'، چاپ قاهره، سال ۳، شماره ۳، رمضان سال ۱۳۷۰ هـ-ق، صفحات: ۲۲۸-۲۳۰ چاپ شده است.

۴۰ سال تلاش «جریر طبری» برای فرهنگ اسلامی

سلمان فارسی نخستین مترجم قرآن کریم

اسلام و نویسنده تاریخ طبری است. جریر طبری عالم بزرگ و توانا که در سراسر جهان از او به عنوان افضل العلما و مرد اسلام یاد می‌شود، اگر کتابی را فقط یک بار می‌خواند تمامی آن را حفظ می‌شد. طبری مردی صریح‌اللهجه، آزاد فکر، زاهد و بی‌رغبت به شهرت و مال دنیا بوده است.

علاوه بر تفسیر، حدیث، فقه و تاریخ، در علوم دیگر هم ید طولانی داشته است. وی نزد مردم و خلفا مرتبه‌ای والا داشت، با این همه مردی بلندهمت و بزرگوار بوده و هزینه زندگی وی از سوی پدرش تامین می‌شد.

طبری گرچه آثار و تالیفات بسیار داشته است اما همه آثار او به جای نمانده و تنها دو کتاب عظیم به نام‌های تفسیر طبری و «جامع‌البیان» از او باقی مانده است. دکتر مهدی محقق در این نشست به معرفی محمد بن جریر طبری پرداخت و گفت: مهم‌ترین کتاب‌های دوره آن فیلسوف به زبان عربی اما توسط ایرانیان نگاشته شده است، از جمله تفسیر ۱۶ جلدی طبری.

وی افزود: وقتی از بزرگ‌ترین فیلسوفان، عرفا، جغرافیدانان، تاریخ‌نویسان و دانشمندانی که ایرانی بودند صحبت می‌کنیم، ضرورت دارد و شایسته است آنها را به خوبی بشناسیم. دکتر محقق با اشاره به این مطلب که موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه قصد دارد هر ماه به معرفی یکی از این چهره‌های درخشان پردازد، اظهار داشت: در شرح حال محمد بن جریر طبری نوشته شده است او در آمل متولد شده و اهل مازندران که در گذشته طبرستان نام داشت، است.

این پژوهشگر با اشاره به بیتی از دیوان ناصر خسرو اضافه کرد: محل دیگری در حوالی افغانستان وجود دارد که نام آن نیز طبرستان است و امکان دارد در برخی مواقع با محل تولد طبری اشتباه گرفته شود و حتی ممکن است به دلیل وجود یا نسبت در زبان عربی هنگام مخفف کردن نام‌ها، به دلیل شباهت نام، محمد طبری و شیخ طبرسی اشتباه گرفته شود، در حالی که شیخ طبرسی یکی از مفسرین بزرگ شیعه و اهل تفرش بوده، اما برخی تصور می‌کنند او نیز اهل مازندران است.

دکتر محقق ضمن بیان این مطلب که ابوجعفر کنیه محمد بن جریر طبری است، توضیح داد: کنیه نامی است که در زبان و فرهنگ عرب از نام پدر اخذ می‌شود و برای مردان با کلمه «اب» شروع می‌شود، البته گاهی کنیه در زبان عربی دلالت بر نام ندارد بلکه بر صفت دلالت می‌کند، به طور مثال خانواده‌ها یا خاندانی در اعراب وجود دارند که به آنها ابوالصدق، یعنی پدر صداقت گفته می‌شود بنابراین ما دو نوع کنیه داریم که یکی از آنها بر نام و دیگری بر صفت دلالت دارد.

کنیه گاه حتی برای برخی از شهرها استفاده می‌شود مانند شهر مکه که ام‌القرآن نام دارد و یا قرآن که ام‌الکتاب نام دارد. بنابراین کلمه بن نسبتی است که بین دو نام قرار می‌گیرد و بسیاری از دانشمندان به نسبت شهر محل تولد یا شغلی که داشته‌اند نامیده می‌شوند.

وی ادامه داد: طبری در سال ۲۲۴ در آمل متولد و در سال ۳۱۰ یعنی قرن چهارم هجری و سه سال پیش از پزشک معروف ایرانی زکریای رازی از دنیا رفت. این که چنین دانشمندانی که نه

نشست معرفی مفسر و مورخ بزرگ ایرانی محمد بن جریر طبری با حضور دکتر مهدی محقق، در موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه برگزار شد. این نشست نخستین جلسه از سلسله نشست‌هایی است که موسسه فلسفه و حکمت با همکاری موسسه مطالعات اسلامی دانشگاه تهران- دانشگاه مک گیل با هدف معرفی ۳۰ تن از بزرگان و مشاهیر علمی فرهنگی اسلام و ایران برگزار می‌کند. محمد بن جریر طبری در سال ۲۲۴ هجری قمری در طبرستان چشم به جهان گشود.

وی مورخ و مفسری پرتوان بود، او کتاب تاریخ طبری را نگاشت که در آن وقایع به ترتیب سال تنظیم شده و تا سال ۳۰۲ هجری را در برمی‌گیرد. تاریخ طبری مرجع عمده تاریخ جهان و ایران تا اول سده چهارم هجری است، همچنین این کتاب درواقع مأخذ عمده تمام کسانی واقع شده است که پس از طبری به تالیف تاریخ اسلام اهتمام ورزیده‌اند.

محمد بن جریر پس از مدتی میان‌رودان (بین‌النهرین) را ترک و برای آشنایی با اصحاب رأی عازم مصر شد. او در این سفر از راه شام و بیروت گذشت و در ۲۵۳ قمری هنگام حکومت احمد بن طولون به مصر وارد شد و سه سال در آن دیار ماند و در شهر قسطنطین مصر نزد پاره‌ای از دانشمندان آن دیار شاگردی کرد.

طبری بیش‌تر سفرنامه‌هایش را طی این سفرها نوشت، سفرنامه‌هایی را که حاوی تاریخ و جغرافیای پیش از زمان خود بود، مطالعه کرد. همچنین، طی آن سفرها سیره‌نویسان گوناگونی را در جهان اسلام دیدار کرد و اطلاعات زیادی از آنها به دست آورد. او پس از زندگی سه‌ساله در مصر از راه شام به بغداد بازگشت و پس از زمان کوتاهی برای دیدار از وطنش راهی طبرستان شد و در سال ۲۹۰ قمری به آمل آمد. طبری پس از آن که محیط آمل را برای ادامه تحصیل خود مساعد ندید به بغداد بازگشت و در محله رحیه یعقوب اقامت کرد و مطالعات خود را در آنجا ادامه داد.

طبری در بغداد ضمن آن که دانش خود را در فقه، تاریخ و حدیث تکمیل می‌کرد، شاگردانی نیز تربیت کرد و زمانی که در محله قطره البردان بغداد زندگی می‌کرد، نگارش تاریخ خود را با نام تاریخ الرسل و الملوک و اخبارهم و من کان فی زمن کل واحد منهم که با نام تاریخ طبری شناخته می‌شود، به زبان عربی آغاز کرد. او که روزانه چهل برگه از تاریخ خود را گردآوری می‌کرد، نزدیک چهل سال به نوشتن تاریخ طبری پرداخت.

به این ترتیب که از ۴۸ سالگی شروع به گردآوری نسخه‌های پراکنده سفرنامه‌ها کرد و از ۶۵ سالگی به‌طور مستمر در بغداد یادداشت‌های پراکنده خود را به مدت ۲۳ سال تنظیم کرد تا آن که پیش از مرگش آن را به پایان رساند. طبری در کنار تنظیم تاریخ خود، به خواش‌المکتفی، خلیفه عباسی، کتابی در زمینه فقه نوشت که در برگیرنده نظر همه دانشمندان و فقیهان مسلمان تا آن زمان بود.

همچنین، کتابی به نام الفضایل نوشت که دربردارنده زندگی خلفای راشدین و اثبات و درستی حدیث غدیر بود و آن را با ذکر فضایل حضرت علی(ع) به پایان رساند. او طی آن سال‌ها کتاب جامع‌البیان عن تاویل القرآن را نیز در تفسیر قرآن نوشت.

جریر طبری نخستین مفسر قرآن در جهان

حاصل فلسفه تطبیقی

مروری بر کتاب بن لایه‌های شناخت

کتاب بن لایه‌های شناخت تالیف احمد احمدی بنا به گفته مولف حاصل بیش از دو دهه تحقیق و تدریس فلسفه تطبیقی در مقطع دکتراست. مولف در مقدمه کتاب می‌نویسد، وقتی پس از خواندن الهیات شفا و برهان شفا و بخش‌های مهم اسفار و تمهید القواعد و ... در مدت بیش از ۱۰ سال در محضر استاد علامه طباطبایی رضوان الله علیه، وارد مقطع کارشناسی ارشد و دکترای فلسفه غرب در دانشگاه تهران شدم. بیشترین درگیری‌ام با فلسفه کانت - بزرگ‌ترین و تأثیرگذارترین فیلسوف در دو قرن اخیر- از یک سو شهرت عالمگیر و این آثار فراوان و ژرف به ویژه سنجش خرد ناب وی با آن تبویب و انسجام پولادین و از سوی دیگر پیچیدگی محتوا و بیان بسیار دشوار و مغلق وی، با چنان تهمتی و با چنین قلعه سنگبارانی، که راپارای چون و چراست، چه رسد به اینکه بخواهد با آن درگیر شود و در آن رخنه بیفتد! هرچا که ایرادی به نظر کسی بیاید، نخست خود او خود را و سپس دیگران او را، به ناتوانی در فهم مراد مولف متهم می‌کنند. به همین جهت همواره باید خویش را واپایید و برخلاف سفارش خود کانت که: دلیر باشید و نقد کنید از نقد، به خصوص نقد مبنایی و بنیادین وی، هراسناک بود و پرهیز کرد، به ویژه که کانت با زبانی سخت‌گرفته ناقدان خویش را به جهل و جعل و ریاکاری متهم و به زنبوران تبیل بیکاره کندو تشبیه می‌کند و اجازه دم برآوردن به کسی نمی‌دهد.

به گفته مولف بارها بخش‌هایی عمده از سنجش خرد ناب را تدریس کردم. کتاب مابعدالطبیعه اخلاق را ترجمه کردم و حاشیه زدم. در این میان، نظرم به دو نکته اساسی و بنیادین در مقدمه نقد عقل محض معطوف شد که تمام بنای فلسفه کانت بر آن دو، استوار است: یکی کلیت و دیگری ضرورت.

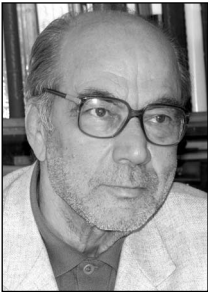
این دو محور اساسی که به زعم کانت از تجربه به دست نمی‌آیند، او را واداشته‌اند تا طرحی نو دراندازد و به گفته خودش در مقدمه، به محور قرار دادن ذهن و خارج را تابع آن دانستن- مشکل معرفت را بگشایند. او برای این کار، زمان و مکان را دو مقوله یا صورت ذهن شمرد و سپس با استفاده از قالب قضایای منطق ۱۲ مقوله دیگر به دست آورد و گفت که این ۱۴ مقوله صورت ذهن‌اند و ماده معرفت را که از بیرون می‌آید قالب‌سازی و صورت‌بندی می‌کنند و ساختار معرفت را می‌سازند و این است انقلاب کوپرنیکی کانت و نتایجی که از این دیدگاه گرفت و گرفتند؛ دو قرن است افکار را در زمینه‌های گوناگون تحت تأثیر ژرف و گسترده قرار داده است.

در این نوشتار برخی از ایرادهای اساسی که به محتوا و روش فلسفی کانت وارد است، به صورت تصریحی یا تلویحی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در این نوشته مختصر مبانی و اصولی چند عرضه شده که بسیاری از مشکلات مورد ابتلای شماری از مکتب‌های فلسفی را حل کرده است. هدف اصلی کتاب بررسی اجمالی از مسایل اساسی یا لایه‌های بنیادین یا بن لایه‌های شناخت است و نام کتاب هم به همین مناسبت انتخاب شده است. این کتاب در دو بخش تنظیم شده، بخش اول به شناخت شناسی می‌پردازد که در آن به مسایلی چون تعریف علم ماهیت تجربه، تصور بودن علم، تصدیق، ماهیت حمل و ضرورت در قضایا، ام‌القضایا یا هویت، گزاره‌ها و چگونگی معرفت زایی آن، ماهیت قضایای سالبه، قضیه معدوله، ساختار و ماهیت قضیه شرطیه، جهات در قضایا، صدق، خطا، کلی و کلی‌سازی، ادراک عرض تنها یا عرض و جوهر یا فنومن و نومن با هم؟ اتحاد عالم و معلوم به معنای عام آن و دلالت و عقل، پرداخته شده است. بخش دوم با عنوان هستی‌شناسی است که در این بخش درباره علیت، علیت و هستی‌شناسی، قضیه وجودی، نزاع اصالت وجود و اصالت ماهیت و جعل، بحث شده است. شایان ذکر است که نقد نقطه نظرات کانت در ضمن مباحث یادشده آمده و مورد بررسی قرار گرفته است.

نویسنده: محمود فاضلی

گزارشی از همایش بزرگداشت حکیم ملاصدرای شیرازی

انسان در عالم صدرایی

فیلسوفان یونان نیز کمتر درباره آن صحبت کرده‌اند، همه ما آسان می‌شنویم که انسان حیوان ناطق است* در حالی که افرادی چون ارسطو نیز هیچ‌گاه در این باب بحثی نداشته و تنها برای نمونه این مسئله را مطرح کرده‌اند. البته باز هم سلیقه فیلسوفان با هم متفاوت است چرا که افلاطون به راحتی درباره انسان با

یک روش متفاوت صحبت می‌کند. در حالت کلی عالم فلسفه به دشواری درباره انسان بحث کرده زیرا انسان موضوعی کلی و رابط چند حلقه هستی با یکدیگر است. براساس آیات قرآن کریم، انسان در همه چیز و همه جاست و خلیفه الله به شمار می‌رود. وی با بیان این که شاید «پروتاگوراس» با مطلب انسان مقیاس همه چیز است برای چیزهایی که هست و چیزهایی که نیست، نخستین فردی باشد که در فلسفه به موضوع بشر و ماهیت انسان پرداخته، اظهار کرد: این جمله طی ۲۵۰۰ سال همواره مورد نظر و تفسیر قرار گرفته و در بسیاری مواقع مقبولیت یافته است. یونانیان کمتر به بحث درباره انسان پرداختند اما اساس و بنایی برای انسان ایجاد کردند که گرچه پوشش قرون وسطی و مدرن یافته اما هیچ‌گاه از یاد نرفته و فراموش نشده است. ارسطو دو صورت انسان حیوان سیاسی است و انسان مدنی بالذات است* را مطرح کرده که این دو صورت با اعتقادات جامعه‌شناسان معاصر درباره انسان اجتماعی متفاوت است.

دکتر داوری اردکانی با تأکید بر این که عالم برای یونانیان اهمیت بیشتری از انسان داشته، اظهار کرد: عالم، شناخت و هماهنگی با آن برای فلاسفه یونان حائز اهمیت است. نظام یونانی، نظام عالم و نظم طبیعی است و در تاریخ هیچ‌گاه انسان به عنوان سوژه یونانیان مورد توجه نبوده و پس از قرن هجدهم و دوران قرون وسطی انسان اصالت پیدا کرده و به عنوان یک سوژه مورد توجه قرار گرفته است. انسان پاسدار وجود و هستی است و به عالم بزرگ خود بازگشت می‌کند و در صورتی که انسان به جایگاه اصلی و اولیه باز گردد، آن دوران عدل خواهد بود.

حجت الاسلام والمسلمین دکتر محقق داماد:

ملاصدرا، مفسر واقعی قرآن کریم

سپس دکتر سیدمصطفی محقق داماد، استاد حقوق دانشگاه شهید بهشتی درباره موضوع تجلی کلام الهی در طبیعت از نظر ملاصدرا توضیح داد: مسئله کلام الهی نخستین مسئله‌ای است که در اوایل قرن اول و دوم حتی درگیری‌های لفظی و مشاجراتی دامنه دار و خونین به دنبال داشته و داستان احمد بن حنبل و یارانش که در تاریخ به

محنت یاد شده از نتایج این اختلاف است. تا دوره‌ای از تاریخ پیرامون دو مبحث بحث می‌شد نخست اینکه صفت تکلم از صفات ذات است یا اینکه مثل زنده کردن و میراندن از صفات فعل است و آیا این صفت حادث است یا قدیم؟ وی درباره آرا ملاصدرا در مبحث کلام توضیح داد: ملاصدرا در دو کتاب شواهد و اسفار دو بیان متفاوت از کلام ارائه داده که در یکی، کلام را لفظی و در دیگری عینی دانسته است. وی عالم هستی را کلام عینی حق در جهان می‌داند، به این معنا که تمام هستی کلمات حق‌اند. سخن ملاصدرا نسبت به جهان طبیعت، الهی است، وی معتقد است که خدا با ما و ما با خدا مأیوس و مواجهیم، اما این حرف و بیان ریشه‌هایی از عرفای پیش از قرن هشتم دارد. ریشه حکمت اسلامی قرآن کریم و انصافاً ملاصدرا مفسر واقعی قرآن کریم است.

دکتر محقق داماد، رابطه متقابل انسان و جهان از نظر ملاصدرا را حرکت دائمی (تکاملی) دانست و افزود: صدرا المتألهین معتقد است که این جهان از ماده درحال مجرد شدن است و نقطه انتهایی این جهان ماده از طریق بشر است، بشر نقطه ختم و غایت است و جهان از طریق انسان مجرد می‌شود، بنابراین نقطه اتصال عالم طبیعت و مجردات، انسان است.

مونا امیر محمدی

بنیاد حکمت اسلامی صدرا هر ساله تلاش دارد با یک رویکرد انضمامی به حکمت اسلامی، برخی پرسش‌های حوزه فلسفه را پاسخ داده و اندیشه عقلی، ظرفیت‌ها و امکانات نظام عقلی اسلامی را مورد واکاوی قرار دهد. به این بهانه شانزدهمین همایش بزرگداشت حکیم ملاصدرای شیرازی اول خردادماه با موضوع انسان و جهان برگزار شد و در این همایش یکی از مباحث مهمی که مورد تذکر قرار گرفت، توجه کمتر فیلسوفان اسلامی به موضوع تعامل انسان و جهان در مقایسه با فعالیتی است که غرب درباره انسان‌شناسی بویژه نسبت آن با جهان انجام داده است. نسبت نیرومند انسان و جهان که در پرسش‌های متأخران مغرب زمین جلوه‌نمایی می‌کند، تبدیل به پرسش اساسی امروز فلسفه اسلامی شده که در این همایش مورد توجه اصحاب فلسفه کشور قرار گرفت.

آیت الله سیدمحمد خامنه‌ای:

انسان کامل هماهنگ با معیارهای الهی و ضروریات عالم

در ابتدای این مراسم آیت الله سید محمد خامنه‌ای، رئیس بنیاد حکمت اسلامی صدرا درباره چشم‌انداز متقابل انسان و جهان سخن گفت و توضیح داد: موضوع ارتباط و تعامل انسان و جهان یک بحث فلسفی و به اعتباری مهم‌ترین مسئله بشریت است؛ چرا که تمام لایه‌ها و مباحث را در درون خود داشته و کسی که دنبال الهیات، جست‌وجوی رابطه مخلوق و خالق و شناخت خود است، می‌تواند با شناخت از جایگاه واقعی انسان در طبیعت به این پرسش اساسی پاسخ دهد؛ چرا که حل بسیاری از مسائل بشری در گرو این مسئله است.

وی با اشاره به اینکه اگر انسان را با صفت ممتاز انسانیت به عنوان موجودی که با همه ابعاد عالم ارتباط دائمی دارد، بشناسیم، تشبیهاتی از جمله اینکه انسان مثال یا نمونه‌ای از عالم است، ناقص به نظر می‌آید، یادآور شد: در ابعاد مختلف عرفانی، انسان فرزند جهان مادی است، جهان غیرمادی بر جهان مادی محیط است و انسان در هردوی این جهان‌ها غوطه‌ور است؛ چرا که تمام اجزای این عالم با هم در ارتباطند و یک انسجام کامل بین حرکات و آثار پدیده‌ها و انسان وجود دارد. فلاسفه قدیم معتقد بودند که مقدرات انسان در نفوس فلکی منقوش است و این مقدرات انسان را به سوی طبیعت سوق می‌دهد و بنابراین از دیدگاه عرفانی، انسان نسخه منحصر به فرد موجودات از کل کتاب تکوین است.

آیت الله خامنه‌ای در ادامه افزود: عرفا انسان را یک هستی فراگیر دانستند، یعنی هر آنچه موجود در عالم است در انسان نیز وجود دارد و به معنای حقیقی انسان جهان کوچک است و بنابراین رابطه پیچیده‌ای بین انسان و جهان وجود دارد، انسان با فعالیت‌ها و پیشرفت‌های تکنولوژیکش در عالم تأثیر می‌گذارد و بنابراین بشر در دیدگاه عالی ترفلسفی اگر واقعاً بناس است آنچه باشد که باید، می‌تواند بر عالم و پدیده‌ها اثرگذار بوده و معنای خلیفه الهی نیز بر همین امر صدق می‌کند.

رئیس بنیاد حکمت اسلامی صدرا در تشریح چند نکته از اندیشه‌های ملاصدرا توضیح داد: ملاصدرا انسان کامل را انسانی هماهنگ با تمام معیارهای الهی و قواعد ضروری عالم به شمار می‌آورد و معتقد است که این انسان کتب نهفته خلقت از جمله کتاب مکنون، مکرمه و مبین آسمانی را در خود جای داده است. انسان همان جهان است، جهان در درون انسان قرار گرفته و عالم مظهر شأنی از شمول الهی است. انسان دارای دو خلافت در زمین است، نخست خلافت کبری که ماوراء عالم را هم شامل می‌شود و خلافت صغری که خلافت بر عالم محسوب می‌شود، بنابراین عالم با تمام شئون‌اتش می‌تواند انسان را به مرحله تعالی برساند.

دکتر داوری:

انسان، پاسدار وجود وهستی

در ادامه همایش دکتر رضا داوری اردکانی، رئیس فرهنگستان علوم و استاد فلسفه دانشگاه درباره موضوع انسان در تاریخ فلسفه گفت: مسئله انسان آنقدر دشوار است که حتی

یادمانی برای شیخ بهایی

نویسنده: هوشنگ شکری

یکی از عرفا و دانشمندان بلامنازع از علمای تشیع که در قوام و دوام مکتب اصفهان و آسمان فکر فلسفی و اندیشه عرفانی ایرانی-اسلامی و حتی معماری روزگار صفویه را منور می‌کند وحید دوران و یگانه دهر شیخ بهاءالدین عاملی معروف به شیخ بهایی است (بهاءالدین محمد بن عزالدین حسین بن عبدالصمد بن شمس الدین محمد بن علی بن صالح حارثی همدانی عاملی جبلی).

وی عصر پنجشنبه هفدهم ذیحجه ۹۳۵ ق در بعلبک لبنان و به قولی قزوین به دنیا آمد و در ابتدا نزد پدر به فراگیری علوم دینی اعم از فقه، تفسیر، حدیث، کلام و حکمت پرداخت و سپس نزد اساتید دیگر طب و ریاضی و دیگر شاخه‌های علوم زمان را آموخت و پس از تکمیل تحصیلات در علوم و فنون عقلی و نقلی به منصب شیخ الاسلامی در قزوین و هرات و بعدها در اصفهان رسید، اما به جهت روح جست‌وجوگر و وصول به کمال عازم مشهد الرضا(ع) شده و مدتی در آن دیار و قرب آن تربت پاک معتکف شده، سپس از کلیه مناصب خود اعراض و صرف نظر و به سیر و سفر بلاد پرداخت و از راه آذربایجان عازم عراق و عربستان جهت زیارت خانه کعبه شد و بعد از زیارت به سوی عراق جهت زیارت اماکن مقدسه ائمه اطهار(ع) راهی شد و بعد از مدتی توقف در نجف، کربلا، کاظمین و سامرا به آسیای صغیر و از آنجا به سوریه و لبنان حرکت نمود به روایتی شیخ بهایی مدت سی سال به سیر بلاد و کسب تجربه پرداخت و بعد از بازگشت به قزوین هنگام تعویض پایتخت صفویه از قزوین به اصفهان توسط شاه عباس صفوی، به منصب شیخ الاسلامی پایتخت رسید.

شیخ در اصفهان همزمان با مناصب شریعتی به تعلیم و تدریس طلاب علوم دینی اعم از فقه، تفسیر و حدیث پرداخته و به تألیف نیز اشتغال داشت، شیخ آثار قلمی فراوان و پر برکتی دارد که سعید نفیسی هشتاد و هشت اثر به وی منتسب نموده است و کتب بسیاری در علوم دینی و مذهب تشیع و تفسیر دارد.

کتبی مانند مخالات و تفسیر سوره حمد به نام عروى الوثقی و شرحی بر رویت هلال ماه صحیفه سجادیه امام زین العابدین(ع) و زبده در اصول و صمدیه و... تألیف کرده است که امروزه نیز در حوزه‌ها توسط اساتید تدریس می‌شود و کتاب کشکول و قصیده تاییده‌ای به جهت حضرت حجت(ع) (ارواح‌نفاذ) به نام وسیله النور والامان فی مدح صاحب الزمان سروده و شروح متعدد بر کتب علمای پیشین نگاشته است.

شیخ در عرفان علمی و عملی نیز از سرآمدان روزگار خود بود و طبعی لطیف و روحی معنوی و نورانی داشته و دیوان اشعار وی حاکی از لطافت طبع و معنویت تام شیخ بهایی است.

شیخ در معماری نیز از افاضل دوران بوده و آثار فاخر و ارزنده‌ای در اصفهان از شیخ بهایی پا بر جا و استوار به یادگار مانده است و داستان های فراوانی از هنر معماری و طراحی ابنیه های کم نظیری مانند حمام شیخ بهایی که گویند تنها با شمعی همواره روشن و گرمای آن را فراهم می نمود و معماری مسجد شاه و طراحی و معماری

سی و سه پل و تومار معروف شیخ بهایی که نقشه تقسیم آب زاینده رود است را تهیه و طراحی کاریز نجف آباد اصفهان و... منقول است که از ابداعات آن دانشمند فرزانه پاکنهاد می باشد.

شیخ بهایی در حوزه فلسفی اصفهان از اساتید بزرگ و می توان گفت لنگر جریان اندیشه عرفانی تشیع در آن دیار به شمار می رفت و احترام زاید الوصف دیگر اساتید یگانه دوران مانند میر داماد و میرفندرسکی را به همراه داشت و چون همانند علمای راستین شیعی همواره افتاده و سلیم النفس و متصف به صفت اخلاقی والادر عین داشتن منصب بزرگی مانند شیخ الاسلامی پایتخت بود اما علو طبع و شکسته نفسی و سادگی و بی پیرایگی در عین عزت مداری و بزرگواری وی سبب جذب و مهر آزادگان نسبت به خود می شد، چنانچه قشریت و جمودتی که در دوران او نسبت به دیگر آرا و عقاید بود شیخ به واسطه خوی آزادیگی با متفکران و علمای غیر شیعی با سعه صدر و علو طبع مماشات و برخورد می نمود و متصفانه با ایشان به سلوک می پرداخت و این کمال معنوی و سعه صدر در رباعی که به شیخ منتسب است معلوم می گردد: در کعبه و دیر عارف کامل سیر گردید و نشان نیافت از هستی غیر چون در همه جا جمال حق جلوه گر است خواهی در کعبه کوب، خواهی در دیر شیخ ارادت خاصی به آستان پاک سرور اولیا حضرت علی(ع) داشت چنانچه در دوره اقامتش در قرب حرم طراحی و مهندسی و اجرای حصار نجف را بر عهده گرفت و سعی بلیغ به کار برد.

در کل ملکات فاضله اخلاقی و سعه صدر این حکیم و عالم شیعی اکثریت آزادگان را مفتون منش خود کرده و در این میان قشریان نیز از طعن و خرده گیری نیز باز نمی ایستادند و به جهت انتساب شیخ به عرفان گهگاه موجب تالم وی می شدند. شیخ بهایی شاگردان گرانقدری در حوزه دینی و فلسفی و عرفانی تربیت نموده که هر کدام آسمان عالم تشیع را با آثار بی همتای خود چراغانی می نمایند از جمله ملاصدرای شیرازی صاحب اسفار اربعه، ملامحمد تقی مجلسی (پدر ملابقر مجلسی معروف صاحب بحار الانوار) و... می باشد. شیخ بهایی در اواخر عمر در ماه شوال سال ۱۰۳۰ هـ ق هنگام مراجعت از خانه خدا به سرای باقی شتافته او را به مشهد حضرت رضا(ع) برده در خانه ملکی خویش که در نزدیکی حرم بود دفن نموده اند و هم اکنون مرقد شیخ(طرح توسعه حرم) در داخل حرم مطهر رضوی قرار گرفته و زیارتگه صاحب‌الان است.

منابع:

طرائق الحقایق محمد معصوم شیرازی، کشکول شیخ بهایی، چهارچمن بهرام ابن فرهاد

رونمایی کتاب «موسوعة اصول الفقه المقارن»

‘موسوعة اصول الفقه المقارن’ با حضور اندیشمندان و فضلای حوزه علمیه و به همت مرکز پژوهش مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی رونمایی شد.

حجت الاسلام والمسلمین ‘احمد مبلغی’، رئیس پژوهشگاه مطالعات تقریبی در مراسم رونمایی از ‘موسوعة اصول الفقه المقارن’ که با حضور جمعی از استادان، اندیشمندان و فضلای حوزه علمیه، به همت مرکز پژوهش مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی رونمایی شد، گفت: علم، قلم، تکنیک‌های خاص موسوعه نگاری، اطلاعات بی‌شمار و تسلط بر منابع از اصول مهم موسوعه نگاری است.

وی در ادامه افزود: موسوعه نگاری مهارتی است که باید مهم‌ترین گزاره‌های علمی و مدخل که در اختیار نویسنده است را به صورت کامل با عباراتی موجز، متقن، جامع و رسا بکار گیرد. حجت الاسلام والمسلمین مبلغی اظهار داشت: موسوعه نگاری در کل کار دشواری است چه رسد به اینکه موسوعه در اصول فقه که بحث‌های عقلی و فلسفی در آنها وجود دارد و از آنجا که اصول شیعی و اهل سنت دو روش خاص خودشان را در پیش گرفته اند کار را مشکل تر هم کرده است.

وی در ادامه با اشاره به موسوعه کوئیتیه افزود: موسوعه کوئیتیه در فقه درخشیده است ولی اهل سنت در اصول فقه هنوز هیچ کاری نکرده‌اند، با وجود ادعاهایی که دارند و می‌گویند ما در حال تدوین موسوعه اصولی هستیم عملاً چیزی ندیده‌ایم. حجت الاسلام والمسلمین مبلغی با اشاره به کمبود امکانات در بخش موسوعه نگاری در کشور بیان داشت: در

برخی از کشورها برای موسوعه نگاری ساختمان‌های بزرگ ویژه این کار در نظر می‌گیرند و حتی در بعضی کشورها وزارتخانه به این امر اختصاص می‌دهند. ما به همین امکانات محدود و بودجه کم حقیقتاً معجزه کرده‌ایم.

وی در پایان گفت: ما در عین اعتراف به نقایص موجود، در جلد اول سیاستی را که در پیش گرفته‌ایم با تقارن بیشتری در جلد‌های بعدی روبرو خواهیم شد و اگر از نظر امکانات ما را تأمین کنند کارهای بهتر را شاهد خواهیم بود.

موسوعه نویسی جهان اسلام در دو بخش مقارنه‌ای و مقایسه‌ای بنا شده است

حجت الاسلام تحصین بدری مدیر گروه پژوهشی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی به ارائه گزارشی از عملکرد این گروه پرداخت و گفت: در سال ۱۳۸۰ مرکز پژوهش مجمع تقریب مذاهب با هدف موسوعه نویسی جهان اسلام در دو بخش مقارنه‌ای و مقایسه‌ای بنانهاده شد و حاصل تلاش گروه تولید، چاپ و انتشار جلد نخست موسوعه و آماده شدن مجلدات بعدی است.

وی در ادامه افزود: تربیت کادری متخصص در اصول فقه مقارن، ایجاد کتابخانه‌ای از اصول فقه شیعه و اهل سنت و آشنا ساختن علمای اهل سنت با فریقین از کارهای جنبی انجام شده در کنار موسوعه است.

حجت الاسلام بدری اظهار داشت: جلد نخست موسوعه حاصل تلاش پنج ساله دوستان است که در بردارنده ۴۸ مدخل تفصیلی و ۴۸ مدخل ارجاعی است، جلد دوم دربردارنده ۱۴۸ مدخل ارجاعی است که از ۲۳۰ منبع استفاده شده است.

بحرین پاره تن اسلام و خط قرمز مسلمانان شیعه و سنی در برابر استکبار است

قرمز همه مسلمانان بوده و تفاوتی ندارد که مردم این کشور از چه مذهبی و نژادی هستند.

ماموستا راستی افزود: مردم مسلمان اهل سنت کردستان همواره در کنار برادران و خواهران اهل تشیع و تسنن بحرین بوده و همگام با دیگر هموطنان خویش در جای جای ایران اسلامی برای هرگونه جهاد و دفاع از آرمان‌های والای مردم آزادی خواه بحرین آماده هستند.

امام جمعه موقت سندج با هشدار به حاکمان کشور عربستان سعودی تصریح کرد: آنان باید بدانند که بحرین در گذشته جزو سرزمین ایران بوده و مردم مسلمان ایران از همه اقوام و مذاهب اگر بدانند که حریت و آزادگی مردم بحرین زیر چکمه‌های سربازان اجبر شده آل سعود و آل خلیفه خدشه دار خواهد شد و این طرح ننگین الحاق بحرین به عربستان سعودی به اجرا در خواهد آمد با تمام توان در مقابل این نقشه شوم ایستادگی خواهند کرد.

سخنگوی متحده علمای اهل سنت و جماعت جامو و کشمیر:

آمریکا و غرب بدانند ما هم حامی قیام مردمی بحرین هستیم

جنایتکار به عربستان سعودی می‌دد مو به عمل به آن عمل می‌کند، و شکی نیست که دولت عربستان سعودی در بست مزدور آمریکا است .

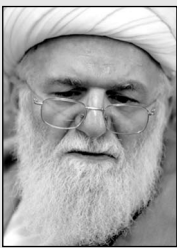
رئیس کالج امام اعظم، قیام مردم بحرین علیه دیکتاتور آل خلیفه را حرکت بر حق و صداقت دانست و با محکوم کردن سرکوب قیام مردم بحرین به دست مزدوران ال خلیفه و دخالت رژیم عربستان سعودی برای سرکوبی این قیام ، اظهار داشت: رژیم عربستان سعودی از قیام بحرین خوف دارد که اگر مردم بحرین پیروز شدند رژیم آل سعود هم سقوط خواهد کرد و حکومتی از عاشقان رسول الله (صلی الله علیه وآله وسلم) جایگزین رژیم منحوس آل سعود خواهد شد.

میر واعظ دکتر قاضی یاسر افزود: آمریکا در شام (سوریه) از به اصطلاح قیام مردمی حمایت کرد، در لیبی از قیام علیه سرنگ قزافی حمایت کرد. چرا از قیام مردم بحرین اعلام حمایت نمی‌کند و برای سرکوبی آن تلاش می‌کند؟ آمریکا و غرب بدانند ما همه (مسلمان) پشتیبان قیام مردم بحرین هستیم و تلاش‌های آمریکا و عربستان سعودی برای سرکوبی این قیام را محکوم می‌کنیم.

رئیس مؤسسه خیریه ‘خیر عام’ گفت: تا روزی که رژیم منحوس نجدیان در عربستان سقوط نکند ما برای نابودی آن دعا خواهیم کرد. قاضی یاسر در پایان سخنان خود اتحاد و تقریب میان مسلمانان را مهمترین امر خوانده یکبار دیگر اعلام داشت ما مفتخریم که با حزب حسین (علیه السلام) هستیم و از حزب یزید بیزار هستیم و خواهیم بود.

با حضور آیت الله تسخیری؛

برگزاری بیست و یکمین کنگره اتحادیه جوامع اسلامی

بیست و یکمین کنگره اتحادیه جوامع اسلامی به منظور بررسی تغییرات اخیر جهانی و یافتن زمینه‌ای مشترک برای همکاری جهت رویارویی با شرایط جدید در سراسر جهان اسلام با حضور آیت الله تسخیری دبیرکل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، در استانبول ترکیه برگزار شد.

این کنگره با حضور معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه ترکیه و اساتید دانشگاه، علمای دینی و نخبگانی از سوئد، استرالیا، ایران، اندونزی، مالزی ، سوریه ، تونس ، الجزایر ، مصر ، تاجیکستان و ۶ خرداد در استانبول ترکیه آغاز به کار کرد.

آیت الله تسخیری دبیرکل مجمع در این کنگره با ارائه مقاله‌ای با عنوان ‘نظام جدید جهانی و جهانی سازی ؛ باید ها و نبایدها’ به ایراد سخن پرداخت. وی با ارائه تعاریف جهانی سازی، به آثار منفی آن در عرصه‌های اقتصادی و سیاسی و فرهنگی اشاره کرد و در ادامه جهانشمولی اسلام را مخالف حقوق انسان‌ها ندانسته و آن را در مسیر پیشرفت بشر قلمداد کرد.

کمیوهای عمده جهان اسلام برای سازمان‌دهی نظم نوین جهانی، تغییر و توسعه در جهان اسلام در گذر به جهان جدید مبتنی بر حقیقت و عدالت و تدوین نظامی که بتواند بحران‌های اجتماعی را تبدیل به صلح مبتنی بر عدالت نماید از جمله موضوعات مورد بحث شرکت کنندگان در کنگره است.

بررسی مشکلات نظام جهانی ناعادالانه فعلی برای جهان اسلام ، تغییر پیش‌داوری‌ها نسبت به اسلام و چگونگی توضیح اصول پایه اسلام برای کل جامعه جهانی و حکام جهان اسلام و روشنفکران مسلمان و جستجو برای نظامی جدید برای گذار از امپریالیسم جهانی به تمدن اسلامی از دیگر موضوعات کنگره اتحادیه اسلامی و یک جهان جدید آ است.

آیت الله نورمفیدی مطرح کرد:

تفرقه و اختلاف، مهم ترین حربه دشمنان برای

ضربه زدن به امت اسلامی

نماینده ولی فقیه در گلستان، مهم‌ترین حربه دشمنان برای ضربه زدن به امت اسلامی را تفرقه و اختلاف دانست و خاطرنشان کرد: امروز دشمنان و در رأس آنها انگلیس عامل اصلی اختلاف و تفرقه میان مسلمانان است که امت‌های اسلامی باید در این خصوص هوشیار باشند.

به گزارش رسا ، آیت‌الله سیدکاظم نورمفیدی، نماینده ولی فقیه در گلستان، در نخستین جلسه شورای استهلال مناطق قومی استان که در اردوگاه فرهنگی تفریحی شصت‌کلا برگزار شد، تقویت وحدت اسلامی را مهم‌ترین وظیفه علمای دانست و گفت: متأسفانه دشمنان در تاریخ اسلام همواره در پی ایجاد اختلاف و تفرقه میان امت اسلامی بوده و هستند.

وی با اشاره به این‌که دشمنان اسلام همواره از نقش علمای اسلام در وحدت آفرینی میان امت اسلامی هراس داشته‌اند، افزود: در شرایط خاص امروز جهان اسلام رسالت علمای بسیار سنگین‌تر از گذشته است.

نماینده ولی فقیه در گلستان با تأکید بر این‌که دشمنان اسلام در پی ایجاد اختلاف میان علمای و بزرگان دینی هستند، ادامه داد: این توطئه در تاریخ اسلام همواره وجود داشته و علمای باید با هوشیاری و بصیرت مانع تحقق اهداف شوم دشمنان اسلام در این خصوص شوند.

نماینده مردم گلستان در مجلس خبرگان رهبری با انتقاد از تندروی عده‌ای در برخی مذاهب اسلامی، خاطرنشان کرد: متأسفانه این تندروی‌ها که با تفکر تقریبی نیز فاصله دارند، وحدت امت اسلامی را هدف قرار داده‌اند.

امام جمعه گرگان با بیان این‌که وحدت امت اسلامی یکی از مسائل مهمی است که همه علمای اسلامی اعم از شیعه و سنی آن را دنبال می‌کنند، تصریح کرد: امروز این دل‌مشغولی به هدفی مشترک در میان همه مسلمانان تبدیل شده است.

نماینده ولی فقیه در گلستان، مهم‌ترین حربه دشمنان برای ضربه زدن به امت اسلامی را تفرقه و اختلاف دانست و خاطرنشان کرد: امروز دشمنان و در رأس همه آنها انگلیس عامل اصلی اختلاف و تفرقه بین مسلمانان است، از این رو امت‌های اسلامی باید در این خصوص هوشیار باشند.

آیت‌الله نورمفیدی با بیان این‌که امروز همه علمای اسلام باید مراقب تفرقه‌افکنی دشمنان اسلام باشند، بیان داشت: بزرگان و علمای دینی اسلام باید با شناخت صحیح توطئه‌های دشمنان، مسلمانان را به هوشیاری در برابر توطئه‌های دشمنان دعوت کنند. نماینده مجلس خبرگان رهبری، روحانیان را وراثان انبیا الهی دانست و ادامه داد: امروز حضور به موقع و همیشه در صحنه روحانیت از ایجاد تفرقه و دو دستگی جلوگیری خواهد کرد.

وی تصریح کرد: اتحاد امت اسلامی همواره مورد تأکید خداوند متعال و پیامبر اکرم (ص) بوده و همه دل‌سوختگان و علاقه‌مندان به اسلام و بشریت به دنبال آن هستند.

نماینده مردم گلستان در مجلس خبرگان رهبری با بیان این‌که دشمن شیعه و سنی را بر نمی‌تابد و با هر دوی آنان مخالف است، گفت: دشمن با همه کسانی که بخوانند روی خط اسلام و قرآن حرکت کنند رابطه خوبی ندارد.

دستهای آلوده وهابی ها در ماجرای

شیعه هراسی در مصر

سلفی های وهابی در مصر که از سوی عربستان سعودی حمایت مالی و فکری می شوند، همزمان با برگزاری نخستین انتخابات ریاست جمهوری پس از سرنگونی مبارک، جنگ آشکاری را علیه شیعیان این کشور به راه انداخته اند.

به گزارش شبکه العالم، روزنامه ’آلوفد‘ مصر در راستای حملاتی که اخیرا در این کشور برای دامن زدن به شیعه هراسی و تفرقه افکنی بین مذاهب و قومیت‌های مختلف به راه افتاده است، در گزارشی از ’سینه زنی‘ در نخستین حسینیة شیعیان مصر وابسته به ’سالم صباغ‘ خبر داد.

این روزنامه مدعی شد: ’سالم الصباغ یکی از رهبران شیعه در مصر است .. او کسی است که علی الکورانی را دعوت کرد و این سینه زنی نشان می دهد که شیعیان در حسینیة های خود که برای به چالش کشیدن بیانیة الازهر مبنی بر ممنوعیت ایجاد حسینیة ها ایجاد شده، چه می کنند .. الازهر ایجاد حسینیة ها، سینه زنی برای شوراندن مردم علیه سنی ها، درخواست از علی بن ابی طالب (ع) برای حمایت از آنها در برابر سنی ها و متهم کردن اهل سنت به تروریسم و قتل و تحریف قرآن، را ممنوع کرده است‘.

قانون آزادی عقیده برای شیعیان مصر نیست

در همین راستا ’حمدین صباحی‘ از نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری مصر، در بیانیة ای تأکید کرد که از آزادی عقیده و عبادت حمایت می کند، ولی این امر به معنای موافقتش با آنچه که آنرا گسترش مذهب شیعه در مصر و ’ایجاد حسینیة‘ نامید، نمی باشد.

صباحی گفت: شیعیان در مصر فقط می توانند به امکان مقدس اهل بیت (ع) بروند، البته این اقدام نباید برای ترویج و یا تبلیغ مذهب شیعه باشد؛ و این امر برای افزایش گردشگی دینی در کنار پایبندی به قوانین مصر است و نه بیشتر. از سوی دیگر، دکتر ’احمد راسم نفیس‘، فعال شیعه مصری، گفت: اقدام الازهر هیاهوی سیاسی با هدف از پیش تعیین شده است و هیچ حسینیة ای در مصر تاسیس نشده است.

راسم افزود: رژیم عربستان سعودی جنگی را ضد شیعه رهبری می کند، و در جلوگیری از شکل گیری حزب التحریر شیعه دخالت دارد.

’محمد غنیم‘ رئیس جریان شیعه مصر نیز در این راستا تأکید کرد: اظهارات احمد الطیب شیخ الازهر، حلقه ای از زنجیره حمله سازماندهی شده و هدفمند سرویس های امنیتی برای تخریب شیعه مصر است.

غنیم، با متهم کردن سرویس های امنیتی به دخالت در حمله ضد شیعه در مصر، اظهار داشت: سرویس های امنیتی با درز اخبار دیدارهای برخی رهبران شیعه از مصر، هدف از این دیدار ها را افتتاح حسینیة عنوان می کنند؛ این در حالی است که آنچه حسینیة خوانده می شود منازل شیعیان است و ارتباطی با حسینیة ندارد.

رئیس جریان شیعه مصر افزود: هیاهوی صورت گرفته صرفا برای ایجاد کینه و بیزاری و تحریک مردم ضد شیعه است.

محمد غنیم گفت: آن‌ها می خواهند اینگونه القا کنند که برنامه‌ای برای گسترش تشیع و سوء استفاده از نابسامانی امنیتی کشور برای تاسیس حسینیة وجود دارد.

وی هدف دست های پنهان را در این حمله تغییر رویارویی عربی - اسرائیلی به رویارویی سنی - شیعی دانست.

استقبال شیخ الازهر از فتوای مقام معظم رهبری

با وجود این جنجال و حملات تبلیغاتی علیه شیعیان، احمد الطیب شیخ الازهر با مجتبی امانی کاردار ایران در قاهره دیدار و با استقبال از فتوای مقام معظم رهبری، بر عمق و استحکام روابط مسلمانان شیعه و سنی تأکید کرد مجتبی امانی کاردار ایران در قاهره در مصاحبه با شبکه العالم اظهار داشت: شیخ الازهر در این دیدار تأکید کرد که سنی ها نیز، شیعیان را تکفیر نمی کنند و در نماز به امامان شیعه اقتدا می کنند.

امانی خاطر نشان کرد: در این دیدار فتوای حضرت آیت الله خامنه ای رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر حرام بودن توهین به شخصیت های مورد احترام اهل سنت را به شیخ الازهر ابلاغ کردم.

وی اظهار داشت: من در این دیدار، فتواهای دیگر رهبر معظم انقلاب را به سمع شیخ الازهر رساندم و از دیگر فتواهای مقام معظم رهبری مبنی بر حرام بودن توهین به شخصیت‌های مورد احترام اهل سنت و هم چنین انتشار دادن مذهب تشیع در کشورهای سنی نشین خبر دادم که وی نیز از آنها استقبال کرد.

امانی در خصوص احداث حسینیة ها در مصر گفت: مساله احداث حسینیة در مصر موضوع مان نیست و این یک مساله داخلی در این کشور است که در آن هر گز دخالت نمی کنیم.

این دیدار به دنبال جنجال به راه افتاده اخیر در خصوص فتوای احمد الطیب شیخ الازهر مصر صورت گرفت که نسبت به ساخت هر نوع عبادتگاه با هر نامی چون حسینیة شیعیان و... جز خانه خدا و مسجد مخالفت کرد.

در همین حال طاهر الهاشمی فعال شیعی مصری در واکنش به این فتوا، در گفت و گو با نشریه ’الرای‘ بیانیة الازهر در این زمینه را مغایر با آزادی عقیده و حق شهروندی که شعار انقلاب مصر در میدان التحریر بود، دانست.

جهان اسلام

دبیر کل حزب الله لبنان:

طرح «اسرائیل بزرگ» به دست مقاومت منتفی شد

کردند، مقاومت دستاوردهای بسیاری محقق می کرد، ولی از مهمترین دستاوردهای مقاومت آن است که اسرائیل مجبور شد در کرانه باختری دیوار بسازد به صورتیکه موضوع اسرائیل بزرگ منتفی شد و این درحالی است که این دیوارها نیز آنها را در امان نگه نمی دارد.

دبیر کل حزب الله لبنان به اشاره به دو دستگی ها در باره سلاح مقاومت، گفت: با وجود همه توطئه ها مقاومت توانست این دستاوردها را محقق سازد.

سید حسن نصرالله گفت: آیا سلاح های دیگر دستاوردهایی در هشتم یا چهاردهم مارس داشت .. همگان سلاح دارند ولی این سلاح ها در بازدارندگی بی اثر بوده و هیچ دستاوردی را این زمینه محقق نکرده است. دبیرکل حزب الله لبنان گفت: هر کسی که بخواهد برای مقابله با دشمن سلاح حمل کند می توانیم با او همه امکانات لازم را برای ایجاد یک راهبرد دفاعی متحد کنیم.

سید حسن نصرالله گفت: منطق می گوید که به دلیل وجود بی نظمی در سلاح باید این امر در چارچوب ارتش، ملت و مقاومت سازماندهی شود .. باید بین معادله حمایت از کشور در برابر اسرائیل و معادله حمایت از ثبات و امنیت داخلی تفاوت قائل شویم .. منطق و تجربه ما بر اساس مسائل تاریخی و واقعیتها اوضاع لبنان استوار است.

سید حسن نصرالله تأکید کرد: ما مسئولیت حمایت از امنیت کشور را نداریم، و ما جایگزین حکومت نیستیم و طرحی از آن به شمار نمی آییم. سید حسن نصرالله تأکید کرد: سلاح مقاومت برای حمایت از یک گروه یا طایفه نیست .. بلکه این سلاح برای حمایت از کشور در برابر اسرائیل است، و مسئولیت حمایت از مردم در داخل برعهده دولت است.

سید حسن نصرالله با هشدار درباره برخی فتنه انگیزی های داخلی در لبنان، اظهار داشت: فتنه انگیزی طایفه ای و مذهبی بسیار بسیار خطرناک است.

دکتر جودکی کارشناس مسایل خاورمیانه:

نگرش اخوان المسلمین پویایی جدیدی به اسلام گرایی داده است

حکومت اسلامی نمی کند زیرا اکنون این حزب توانش را ندارد و از طرف دیگر اسلام با نگرش فقهی نمی تواند برای اخوانی ها و هم چنین حزب النهضه دستاوردی داشته باشد.

دکتر جودکی با بیان این که طالبان یکی از گروه‌های اسلام‌گرای تأکید کننده بر احکام اسلامی است افزود: یکی از ویژگی‌های جنبش اخوان المسلمین این است که توانست از خیلی از مسائل عبور کرده و تکامل یابد و این تکامل به معنای سکولاریسم نیست، آن چه که اکنون به نظر می‌رسد این است که اخوان المسلمین رسیدن به اهداف اسلامی را مد نظر قرار داده است. بر همین اساس اقلیت‌های اسلامی نیز در اروپا توانسته‌اند متبلور شده و اندیشه‌ی اسلامی را گسترش دهند این در حالی است که اروپاییان نیز با این موضوع مشکلی ندارند.

این کارشناس مسائل خاورمیانه با اشاره به مسائل اقتصادی در جهان عرب اضافه کرد: یکی از چالش‌های پیش‌روی اخوان المسلمین مسائل اقتصادی است بر همین اساس این جنبش خیرات الشاطر را برای کاندیداتوری ریاست جمهوری معرفی کرد که مطالعات بسیار خوبی در زمینه‌ی اقتصادی داشت اما فعلا وی نیز از گردونه‌ی انتخابات کنار گذاشته شده است.

او در پاسخ به سوالی درباره‌ی تأثیر تحولات اخیر در جهان عرب و جمهوری اسلامی ایران گفت: اگر نظام‌های دموکراتیک در جهان اسلام بر سر کار آید به نفع جمهوری اسلامی ایران است. هم‌چنین ملازهی،کارشناس ارشد مسائل بین‌الملل خاطر‌نشان کرد: یکی از سوالات اصلی در تحولات اخیر در جهان عرب این‌است که واقعیت‌های روی داده در مصر و کشورهای عربی می‌تواند نیازهای ملت‌دنیای عرب را تأمین کند. این درست است که در این کشورها جناح اسلامی می‌تواند در انتخابات پیروز شود اما نکته‌ی اصلی پاسخ‌دهی به نیاز مردم است.

وی با اشاره به موضع غرب در قبال تحولات اخیر در خاورمیانه و شمال آفریقا گفت: در جهان اسلام سه الگو توسط انقلاب اسلامی در ایران، جریان سلفی‌ها در عربستان و حزب عدالت و توسعه در ترکیه به وجود آمده است. پس از تحولات جهان عرب دنیای غرب تنها بر الگوی ترکیه تأکید می‌کند. زیرا تجربه‌ی عربستان این کشور را منتهی به حادثه‌ی ۱۱ سپتامبر کرده و تجربه‌ی ایران باعث ضدیت این کشور با غرب شد. به همین دلیل شرایط کنونی بسیار پیچیده بوده و بسیار با احتیاط باید حرکت کرد.

دبیر کل حزب الله لبنان با اشاره به دستاوردهای بزرگ مقاومت در منطقه، منتفی شدن موضوع اسرائیل بزرگ و طرح آمریکایی اسرائیلی در منطقه را از دستاورهای مهم مقاومت دانست.

’سید حسن نصرالله‘ در مراسمی که به مناسبت آزاد سازی جنوب از دست رژیم اشغالگر برگزار شد، تأکید کرد: امام موسی صدر هنگامی که به لبنان آمد، از همان آغاز تأکید کرد که ما خواستار حضور ارتش در مرزها هستیم و می خواهیم جوانان جنوب مسلح شوند ولی دولت در آن زمان به این درخواست پاسخ نداد و در دنیای دیگری سیر می کرد .. آن دولت از جنوب لبنان دفاع نکرد، بنابراین جوانان به این مأموریت همت گماردند.

سید حسن نصرالله تأکید کرد: امام موسی صدر مجبور شد در آن زمان نیروهای مقاومت لبنان را تشکیل دهد، و از مردم بخواهد برای دفاع از خود سلاح خریداری کنند .. مقاومت مردمی از زمانی آغاز شد که لبنانی ها مجبور شدند سلاح بخرند و به دلیل نبودن حاکمیت ملی، خودشان به وظیفه دفاع عمل کنند.

سید حسن نصرالله از مقاومت بعنوان یک دستاورد یاد کرد و گفت: همه ما می دانیم که آمریکا طرحی را برای منطقه و مقاومت دارد، ولی مقاومت طرح آمریکایی اسرائیلی را در سطح منطقه ناکام گذاشت، و منطقه را وارد مرحله ای جدید کرد.

سید حسن نصرالله تأکید کرد: بازسازی منازل در نوار مرزی بیانگر اعتماد بزرگ مردم به وجود امنیت و حمایت است، و اینکه اسرائیل جرأت حمله به لبنان و لبنانی ها را ندارد.

سید حسن نصرالله گفت: امروزه در مرزها کسی صهیونیستها را با سنگ و یا گلوله هدف قرار نمی دهد، بلکه به رژیم اشغالگر وعده می دهند که همه مواضع این رژیم را با موشک هدف قرار دهند.

وی با اشاره به ارتباط بزرگ دستاورهای مقاومت لبنان و مقاومت فلسطین گفت: اگر کشورهای عربی و جامعه جهانی حمایت می

یک کارشناس مسایل خاورمیانه درباره فعالیت‌های اخیر اخوان‌المسلمین گفت: نگرش برخاسته از این جنبش نگرش جدیدی است که به اسلام گرایی کمک می کند تا در پویایی جدید رشد پیدا کند و اگر حتی نتواند یک حکومت اسلامی تشکیل دهد اما می‌تواند اخلاق و رفتار انسان‌ها را تغییر دهد. بر همین اساس تأثیر این نگرش به مراتب ممکن است بیش تر از اسلام‌گرایانی باشد که در برخی کشورها به حکومت رسیده‌اند.

به گزارش خبرگزاری (ایسنا)، ’نشست اخوان المسلمین و اسلام‌گرایی جدید‘ در سلسله نشست‌های دیپلماسی ایرانی با حضور داوود فیرحی، استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران، دکتر غلامعلی خوشرو، معاون علمی دانشنامه‌ی اسلام معاصر، حجت‌الله جودکی، کارشناس خاورمیانه و برخی از صاحب‌نظران و علاقمندان برگزار شد. آقای دکتر جودکی در این نشست با اشاره به عملکرد اسلام‌گرایان گفت: در شیوه‌ی مبارزه اسلام‌گرایان دو گروه وجود دارند؛ گروه اول در تلاش برای ایجاد یک جهان‌بینی جدید بر اساس عقل گرایی بوده و شیوه‌ی مبارزه‌ی آنان چالشی است. اما شاخه‌ی دوم به دنبال ایجاد یک مدینه فاضله هستند و بر این باورند که اجرای شریعت اسلامی می‌تواند جامعه را دگرگون کند.

او با بیان این که اندیشه‌ی گروه دوم از اسلام‌گرایان اجرای احکام اسلامی بود، افزود: اخوان المسلمین در این گروه جای می‌گیرد. در واقع اخوانی‌ها در سراسر جهان اسلام حرکت‌هایی داشته اگرچه اسامی آن‌ها در کشورهای مختلف متفاوت است اما ریشه‌ی فکری‌شان اخوانی است.

این کارشناس مسایل خاورمیانه با اشاره به انقلاب اسلامی ایران اضافه کرد: در ایران حکومت بر اساس تحقق یافتن احکام اسلامی بود که دستاوردش ایجاد نظام ولایت فقیه و برگرفته از فقه اسلامی است. اسلام‌گرایان در جهان اسلام تجربه‌های موجود در جمهوری اسلامی را مشاهده کرده و مورد بررسی قرار دادند و رفته رفته مسائل جدیدی را مطرح کردند. بر همین اساس اسلام‌گرایان بر دو گروه تقسیم شدند. اسلام‌گراهای قدیم اجرای احکام اسلامی را تأکید داشتند اما گروه جدید بر اهداف اسلامی تأکید داشتند.

وی با اشاره به چالش‌های پیش روی رهبر حزب النحضه تونس گفت: در حال حاضر یکی از چالش‌های آینده‌ی الغنوشی مساله‌ی حجاب و تروریسم است. بر همین اساس وی صحبت از

نظر شهید مطهری درباره کتاب:

مسلمانان در نهضت آزادی هندوستان، ترجمه رهبر انقلاب

شهید مطهری درباره کتاب «مسلمانان در نهضت آزادی هندوستان» نوشت: در روزهای ۲۷/۵/۴۸ تا ۶/۸/۴۸ این کتاب در مشهد مطالعه شد. بسیار کتاب مفید و لازمی است و در موضوعاتی مانند این موضوع زیاد باید نوشته و به همین خوبی باید تجزیه و تحلیل شود.

به گزارش khamenei.ir: کتاب «مسلمانان در نهضت آزادی هندوستان» در اوایل سال ۱۳۴۷، توسط آیت الله سیدعلی خامنه‌ای تألیف و ترجمه گشت و در تیر ماه همان سال نیز روانه بازار نشر شد. همان گونه که مؤلف محقق در مقدمه اشاره کرده‌اند، نسخه‌ی اصلی این کتاب کفاح المسلمین فی تحریر الهند نام دارد که توسط یکی از علمای وابسته به دانشگاه الازهر به نام «عبدالمعین النمر» نگاشته شده و محصول ۲۶ ماه سیر و سیاحت او در هند و مشاهده محققانه کتابخانه‌ها و مراکز مبارزه در این کشور است. با این همه از آن رو که آیت الله خامنه‌ای در هنگام ترجمه این کتاب، یادداشت‌ها و پژوهش‌هایی را برای بارورتر کردن این ترجمه در اختیار داشته‌اند و به لحاظ اینکه اگر این نکات در پاورقی ذکر می‌شدند، موجب از هم گسیختگی و عدم توازن متن و حاشیه‌ی کتاب می‌شد، آنها را در متن کتاب گنجانده‌اند. به همین دلیل نام ایشان بر جلد این اثر به عنوان مؤلف و مترجم ذکر شده است.

در تحلیل مکانات این اثر باید گفت که تاریخ تدوین و محتوای آن، بیش از هر چیز، نوعی سنخیت بین موضوع اثر و شرایط اجتماعی آن روز ایران را نشان می‌دهد که از جنبه‌ی تاریخی،

درخور تأمل است. این کتاب حدود پنج سال پس از قیام ۱۵ خرداد ۴۲ و در شرایطی که گروه‌های مبارزی پدید آمده و برخی متلاشی و دستگیر شده بودند و برخی دیگر در تدارک بارورتر کردن فکر و برنامه خود برای آینده بودند، به رشته‌ی تحریر در آمده است. در این دوره بسیاری از گروه‌های مبارز در حال مطالعه در تاریخ نهضت اسلامی در سایر کشورها و مبارزات مسلمانان و تعاملات آنها با جنبش‌های ضد استعماری معاصر بودند. در واقع این اثر پاسخی به نیاز عناصر و جریانات مبارز برای مطالعه‌ی شیوه‌هایی بود که مسلمانان در شرایط گوناگون و کشورهای متفاوت برای مبارزه با استعمار در پیش گرفته بودند. اشارات مؤلف و مترجم اندیشمند در مقدمه‌ی کتاب نشان می‌دهد که این نکته مطمح نظر ایشان بوده است، هر چند سانسور مانع از بیان آن شده است. همان گونه که خود ایشان در مقدمه ذکر کرده‌اند، در نظر داشته‌اند بر این کتاب دیباچه‌ای مبسوط بنویسند، آن چنان که درخور موضوع کتاب است، اما ذکر کرده‌اند که شرایطی خاص، آن فسحت میدان را دریغ می‌دارد و بی مقدمگی این کتاب را ایجاب می‌کند.

انتشار این کتاب در محافل دینی، فکری و مبارزاتی آن دوره، بازتابی نمایان و نسبتاً گسترده داشت. به طور مشخص این پژوهش مورد توجه تنی چند از اندیشمندان بزرگ اسلامی کشور قرار گرفت. به عنوان نمونه، استاد شهید آیت الله مطهری در حاشیه‌ای که بر صفحات اولیه‌ی یکی از نسخ این کتاب نوشته، آورده است:

«در روزهای ۲۷/۵/۴۸ تا ۶/۸/۴۸ این کتاب که از سوی مؤلف و مترجم اهدا شده است، در مشهد مطالعه شد. بسیار کتاب مفید و لازمی است و در موضوعاتی مانند این موضوع زیاد باید نوشته و به همین خوبی باید تجزیه و تحلیل شود. فجزاه الله عن الاسلام و المسلمین خیر الجزاء. مرتضی مطهری (۴/۸/۶۸)»

در واقع برگزیدن پژوهش در تاریخ تعامل مسلمانان با نهضت رویارویی با استعمار انگلیس در هندوستان، انتخابی هوشمندانه بود، زیرا تنوع دینی و قومی نژادی موجود در این کشور، فرایند مبارزه را دشوارتر می‌سازد و با دشوارتر شدن مبارزه، شیوه‌های آن هم به تناسب، بسیار ظریف‌تر و دقیق‌تر خواهد بود و طبعاً ارائه الگوی تعامل مسلمانان با چنین حرکت شکننده، دشوار و در عین حال پرتنوعی می‌توانست در آن شرایط بس کارآمد باشد.

همان گونه که اشاره رفت این کتاب در سال ۱۳۴۷ توسط انتشارات آسیا در تهران و در چاپخانه مشعل آزادی به چاپ رسید و پس از چندی چاپ دوم آن به بازار آمد. از آن پس، این اثر ارزشمند و تاریخی تجدید چاپ نشد. شاید یکی از دلایل آن اراده مؤلف ارجمند به تکمیل و متمم این اثر بود. از جمله ویژگی‌های شکلی این کتاب فهرست جامعی است که در انتهای کتاب به چاپ رسیده و حاوی فهرست مطالب، نام اشخاص، ملت‌ها، پیروان مذاهب، قبیله‌ها، سلسله‌ها و نیز فهرست واحدها و اماکن مذهبی و مدرسه‌ها و فهرست کتاب‌ها، روزنامه‌ها و مجلات و ایضاً فهرست آئین‌ها، حزب‌ها و مسلک‌ها و در نهایت فهرست عکس‌ها و مدارک و مأخذ آمده است که نمونه‌ای موفق از فهرست نگاری آثار تاریخی است.

محمدرضا کائینی

به قلم دکتر کمالیان منتشر شد

شرح زندگانی پدر امام موسی صدر در سومین «روایت صدر»

کتاب «صدر دین» به قلم دکتر محسن کمالیان سومین شماره از مجموعه «روایت صدر» است که به شرح زندگانی آیت الله العظمی سیدصدرالدین صدر، پدر امام موسی صدر می‌پردازد.

به گزارش (اینا)، این نوشتار ۹

بخش اصلی را دربر می‌گیرد. زندگی‌نامه نخستین بخش این

کتاب است. نویسنده در این بخش در قالب «مقطع شمار» به شرح اجمالی از کارنامه زندگی آیت العظمی سیدصدرالدین صدر می‌پردازد. وی کوشیده است از شیوه علمی در شرح حال نویسی بهره‌گیرد تا آن‌چه در زندگینامه می‌آورد مطابق با روش شرح حال نویسی در دایرةالمعارف‌ها باشد. در پایان این بخش، فهرستی مستند از اجداد آیت الله سیدصدرالدین صدر آمده است.

یادداشت‌ها دومین بخش این نوشتار را تشکیل می‌دهد. این فصل به بخشی از یادداشت‌هایی پرداخته که در نشریاتی مانند شاهد یاران، «روزنامه جوان» و «الحیات» درباره تحلیل سیره و اندیشه آیت الله صدر منتشر شده است.

بخش سوم این کتاب گفت‌وگوها نام دارد. در این بخش، نگارنده گفت‌وگوهای خود را با نزدیکان آیت الله سید صدرالدین صدر، درباره شخصیت او و فرزندش امام موسی صدر ارائه کرده است.

مؤلف در چهارمین بخش به نقل خاطرات پراکنده‌ای درباره آیت الله سیدصدرالدین صدر می‌پردازد. وی در این باره منابع گوناگون از جمله کتاب‌ها، مجلات قدیمی، نشریات جدید و نیز فضای مجازی را جست‌وجو کرده است. عبد‌الکریم حایری یزدی، آیت الله واعظ زاده خراسانی، آیت الله علی مشکینی از جمله افرادی‌اند که خاطراتشان در این بخش آورده شده است. «ضمیمه خردنامه همشهر» مجله حوزه و سایت «موسسه فرهنگی تحقیقاتی

امام موسی صدر» از منابع مؤلف برای بیان خاطراتند.

گاه‌شمارها عنوان بخش پنجم این نوشتار است. این گاه‌شمار به شرح وقایع سه مقطع تاریخی در قالب «دوران زعامت مرجعیت در قم»، «سفر تابستان سال ۱۳۲۲ شمس‌آیت العظمی حاج آقا حسین قمی به ایران» و

«مراسم روزهای پس از درگذشت آیت الله سیدصدرالدین صدر» پرداخته است. نویسنده معتقد است که این سه دوره تنها بخش کوچکی از پروژه بزرگ گاه‌شمار زندگی امام موسی صدر را تشکیل می‌دهند. وی برای تهیه این گاه‌شمار از روزنامه‌ها، مطبوعات و کتاب‌های قدیمی و جدید در این زمینه بهره گرفته است.

ششمین بخش این نوشتار با پرداختن به «اسناد» پاره‌ای از اجازات، گزارش‌ها، تقریپ‌ها و نامه‌های تاریخی را از میان آرشیه‌ها، بایگانی‌ها، کتاب‌ها و مطبوعات گردآوری و ارائه کرده است. دکتر کمالیان در این بخش ۳۸ سند ارائه کرده است که از این میان ۱۷ سند (از شماره ۹ تا ۲۵) برای نخستین بار منتشر شده‌اند. این اسناد نامه‌هایی‌اند که از سال ۱۳۱۳ تا ۱۳۱۹ در دوران سلطنت رضاخان، میان آیت الله سیدصدرالدین صدر و میرزا محمدباقر حسینی معروف به «متولی باشی» که تولیت آستان حضرت معصومه (س) را در آن زمان بر عهده داشته است، نگاشته شده‌اند.

وی این اسناد را از مجموعه خطی ۱۲ جلدی اسناد و مکاتبات قدیم حرم حضرت معصومه (س) معروف به «گلبن» استخراج کرده است.

کتاب «صدر دین» را انتشارات «روایت صدر» با همکاری «موسسه فرهنگی تحقیقاتی امام موسی صدر» در ۳۳۶ صفحه به بهای ۱۵ هزار تومان روانه بازار نشر کرده است.

حجت الاسلام دکتر سید احمد موسوی
رئیس جدید سازمان حج و زیارت

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی طی حکمی حجت الاسلام دکتر سیداحمد موسوی را به سمت معاون وزیر و رئیس سازمان حج و زیارت منصوب کرد.

به گزارش مرکز روابط عمومی، اطلاع‌رسانی و امور بین‌الملل وزارت ارشاد، در این حکم آمده است:

حج که در عداد عظیم‌ترین

شعائر اسلامی است چنانکه رسول اکرم (ص) فرمود: «حج مقبول، سزائی جز بهشت ندارد» و سفری است که بی نیازی می‌آرد، اداره اش دامنی آنچنان گسترده دارد که سر به ساحت مساعدت مقام معظم رهبری در قالب نمایندگی حضرت مستطاب ایشان می‌سپارد، پس آنچه در توان داریم، بجاست در صیانت از ارادت به کرامت ولایت و ادای تکلیف در این مأموریت خطیر، در طبق اخلاص بگذاریم. جنابعالی را که امینی وزین در حمل این بار سنگین هستید و به تمکین از آئین به‌گزینی به سمت «معاون وزیر و رئیس سازمان حج و زیارت» منصوب می‌نمایم.

توفیق در این میدان، بیش از توان مدیریت؛ نشان حسن نیت و روان سرشار از خلوص و معنویت و زبان فروتنی و عبودیت و عملی تمام‌آرد

گرو حسن انجام مأموریت، می‌طلبید. امور جاری مستغنی از اشارت است لیکن مواردی که توجه بیشتر شما را مطالبه می‌کند در این شمار است:

- اهتمام تمام به برگزاری هرچه باشکوه‌تر مناسک حج ابراهیمی و بهره‌بردن هرچه بیشتر از فرصت

عمره مفرده و زیارت عتبات عالیات

- حمایت از فعالیتهای آموزشی و فرهنگی به منظور ارتقاء سطح آگاهی و اعتلای مناسک تا مرز تجلی آن در رفتار هر ناسک

- عطف بیشترین توجه و تعهد نسبت به حفظ

کرامت زائران ایرانی

- هماهنگی تام با دستگاه‌ها و نهادهای مختلف به منظور ارائه خدمات مناسب تر به زوار

- تعامل سازنده و فعال با مسئولان کشورهای

ذی ربط برای تسهیل مناسک و امور زائران

از جمله سوابق و مسئولیتهای حجت الاسلام

دکتر سید احمد موسوی می‌توان به دو دوره

نماینده‌ی مجلس شورای اسلامی، معاونت

پارلمانی و حقوقی رئیس‌جمهور، ریاست

کمیته حمایت از فلسطین و سفیر ایران در

سوریه اشاره کرد.

آغاز ساخت حسینیه

قمی‌ها در کربلا

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی حج بعثه مقام معظم رهبری، به همت قمی‌ها، ساخت یک حسینیه و زائرسرا در شهر کربلا و در نزدیکی حرمین مطهر امام حسین (ع) و حضرت ابالفضل (ع) آغاز شد.

این حسینیه که زمین آن واقع در باب القبله جنب حسینیه آیت الله العظمی خویی است در سال ۱۳۳۷ وقف شده بود و بالاخره پس از سالهای طولانی به مرحله ساخت رسید.

سید حسین چاووشی مسوول ساخت این پروژه گفت: «وقف این زمین در سال ۱۳۳۷ توسط حاج شیخ نصرالله خلخالی صورت گرفت و با وجود اینکه طی این سالها بارها این زمین تصرف شده بود اما پس از پیگیری‌هایی که از سال ۷۶ تا امروز داشتیم و با همکاری مسوولان عراقی بالاخره مجوز ساخت گرفتیم و به امید خدا و از برکت حضور امام حسین (ع) و با کمک خیرین شهر قم این بنا را به سرانجام خواهیم رساند».

وی در ادامه گفت: «برآورد ما از هزینه ساخت این حسینیه ۶۰ میلیارد تومان است که در مرحله اول آماده‌سازی زمین و احداث اسکلت را خواهیم داشت که استارت کار از چند روز قبل و با کمک کارگران، چاه‌کن‌ها و مهندس‌های قمی که همگی بدون دریافت مزد و به عشق امام حسین (ع) مشغول به کار شده‌اند، زده شد».

چاووشی در ادامه ضمن تشکر از ادارات و بخش‌های عراقی مرتبط با پرونده این زمین موقفی گفت: «آن‌شالله اگر برنامه‌ها درست پیش برود، تا دو سال دیگر این مجموعه که شامل یازده طبقه خواهد بود و حسینیه و زائرسرای با ۴۳۲ سویت، همچنین یک درمانگاه را در بر می‌گیرد، به بهره‌برداری رسیده و بطور رایگان در اختیار زائرین ایرانی قرار می‌گیرد».

وی در انتها گفت: «امیدوارم ساخت این حسینیه فتح البابی شود و در آینده شاهد ساخت حسینیه‌هایی دیگر توسط ایرانی‌ها در کربلا باشیم».

مجموعه سایت‌های مرکز:

سایت مرکز بررسی‌های اسلامی
www.iscq.ir

سایت استاد خسروشاهی
www.khosroshahi.org

سایت سید جمال‌الدین اسدآبادی:
www.moslehesargh.com

بعثت

نشریه مرکز بررسی‌های اسلامی
دو هفته‌نامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی

صاحب‌امتیاز و مدیرمسئول:

سید هادی خسروشاهی

سردبیر:

سید محمود خسروشاهی

دفتر مرکزی:

قم: خیابان شهدا (صفائییه) نبش ممتاز
تلفن: ۷۷۴۱۴۲۳ صندوق پستی: ۱۳۶

چاپ: ولیعصر

پست الکترونیکی:

Besatonline@gmail.com